

Folketingets
Ombudsmands
beretning

2010

Folketingets Ombudsmand
Gammeltorv 22
1457 København K

Publikationen kan købes hos:
Rosendahls-Schultz Grafisk,
der har beretningen i kommission:

Rosendahls-Schultz Grafisk
Herstedvang 10
2620 Albertslund
Tlf. 43 22 73 00
E-mail: distribution@rosendahls-schultzgrafisk.dk

Beretningen kan hentes på ombudsmandens hjemmeside:
www.ombudsmanden.dk

Oplag: 2500 eksemplarer
Sat med Adobe Caslon Pro/Scene Std
Trykt hos Rosendahls-Schultz Grafisk, København
Printed in Denmark 2011

Grafisk design
Enteneller a/s

Fotograf
Thomas Fryd

ISSN 0418-6486

INDHOLDSFORTEGNELSE

1. FORORD	7
-----------	---

2. ARTIKLER

Folketingets Ombudsmand, Hans Gammeltoft-Hansen	9
Direktør Jens Møller	15
1. kontor, kontorchef Kirsten Talevski	23
2. kontor, kontorchef Bente Mundt, og 5. kontor, kontorchef Karsten Loiborg	29
3. kontor, inspektionschef Lennart Frandsen	35
4. kontor, kontorchef Morten Engberg	43
Almen Afdeling, OPCAT-enheden, kontorchef Erik Dorph Sørensen	49

3. BILAG

A. Personaleforhold	55
B. Budget 2010	59
C. Statistik	63
D. Oversigt over de udtagne sager mv. (cd-rom)	79

TIL FOLKETINGET

Efter bestemmelsen i ombudsmandslovens § 11, stk. 1 (lov nr. 473 af 12. juni 1996 som senest ændret ved lov nr. 502 af 12. juni 2009) afgiver ombudsmanden en årlig beretning til Folketinget om sin virksomhed. Beretningen skal offentliggøres. I beretningen fremdrager ombudsmanden bl.a. udtalelser vedrørende enkeltsager der måtte være af almindelig interesse. Redegørelsen for sagerne i beretningen skal indeholde oplysning om de forklaringer som myndighederne har givet om de kritiserede forhold (ombudsmandslovens § 11, stk. 2).

I overensstemmelse med de nævnte bestemmelser afgiver jeg hermed beretning for året 2010.

De sager, inspektionsrapporter og egen drift-rapporter der er udtaget til offentliggørelse, trykkes ikke længere i beretningen; de findes derimod på den cd-rom der er anbragt bagest i den trykte beretning. Sagerne kan endvidere findes på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, hvor de offentliggøres løbende. Afsnittet der i de tidligere beretninger gav en sammenfattende fremstilling af de generelle forvaltningsretlige spørgsmål i de udvalgte sager (afsnit 2), kan ligeledes findes på hjemmesiden.

Beretningen indeholder artikler fra embedets forskellige kontorer og afdelinger. Tanken er at give en bred og generel orientering om væsentlige forhold, sager eller udviklingstendenser.

Ud over disse artikler indeholder beretningen en kort redegørelse fra embedets direktør om embedets generelle forhold.

Statistikken er anbragt til sidst sammen med en fortegnelse over de sager, inspektionsrapporter og egen drift-projekter der er udtaget til beretningen.

København, september 2011

HANS GAMMELTOFT-HANSEN

Hans Gammeltoft-Hansen
Folketingets Ombudsmand

GOD FORVALTNINGSSKIK

– om god opførsel i forvaltningen

Alle de sager vi behandler hos Folketingets Ombudsmand, bliver bedømt efter regler. Det drejer sig først og fremmest om *retsregler*; det vil navnlig sige lovbestemmelser, administrative forskrifter og uskrevne retsgrundsætninger. Men ved siden af de egentlige retsregler findes der også et andet system af regler og principper som indgår i grundlaget for vurderingerne: god forvaltningsskik.

De normer og principper der udgør indholdet af god forvaltningsskik, kan være svære at få overblik over. De kan ikke slås op i lovtekster og bekendtgørelser. På nogle områder er de ganske vist omtalt i vejledninger og andre forskrifter, men anvisningerne har langt fra altid den samme håndfaste karakter som de egentlige retsregler. Nye udmøntninger af hvad der må anses for god forvaltningsskik, kan også dukke op, ikke mindst når ombudsmanden behandler konkrete sager.

Alt dette fremkalder hos mange sagsbehandlere og myndigheder en vis utryghed ved begrebet god forvaltningsskik. Man sidder tilbage med en følelse af at det ikke altid er muligt at gardere sig imod at komme til at overtræde reglerne og principperne om den gode forvaltningsskik.

Det er et problem, ikke blot for de pågældende forvaltningspersoner selv, men for hele forholdet mellem borger og forvaltning. God forvaltningsskik er nemlig – både historisk og aktuelt – et kernebegreb i vores forvaltningskultur; en krumtap i forvaltningens og borgernes omgang med hinanden.

Derfor er det også vigtigt at forstå hvad den gode forvaltningsskik egentlig er, og hvad den udspringer af; og dertil at have et vist overblik over hvad den går ud på. Kender man forvaltningsskikkens kilder, og véd man noget om hvor de løber hen, og hvad de dækker, skulle det også være nemmere at efterleve reglerne.

FORVALTNINGSSKIK BYGGER PÅ ETIK

Går man omkring 150 år tilbage, var der stort set kun god forvaltningsskik. Det var den der udgjorde grundlaget for forvaltningens omgang med borgerne. Efterhånden kom retsreglerne til. Den gode forvaltningsskik blev på særligt vigtige punkter omformet til retsgrundsætninger og lovregler. Men neden under hele det system af regler om sagsbehandlingen som vi kender i dag, ligger god forvaltningsskik stadig. Og dér hvor retsreglerne ikke slår til eller når ud, er det stadig den gode forvaltningsskik der kommer til syne og gælder.

Den gode forvaltningsskik udspringer af etikken. Det vil sige at god forvaltningsskik bygger på nogle grundlæggende værdiforestillinger i menneskesyn og samfundsopfattelse. Og den viser sig i form af en mangfoldighed af handleregler og adfærdsmønstre mellem mennesker og mellem grupper af mennesker.

Det forklarer også at god forvaltningsskik har en tendens til at omfatte såvel det største som det mindste. Det er god forvaltningsskik at respektere den borger hvis velfærd i større eller mindre omfang afhænger af ens afgørelse, som et selvstændigt og ligeværdigt væsen; det er den ”store” etik. Men det er også god forvaltningsskik at præsentere sig ved navn over for borgeren eller stemple navnet under sin svært læselige underskrift i brevet til borgeren; det er ”den lille etik”, også kaldet etikette.

OVERBLIK OG STRUKTUR

De eksisterende regler og principper for god forvaltningsskik er ikke nemme at få overblik over. Det er ikke ligetil at indse sammenhængen mellem at man som offentligt ansat ikke må udtrykke sig nedladende eller krænkende over for en borger; at man ikke må modtage gaver eller andre fordele af blot nogen værdi i forbindelse med sin embedsførelse; at man ikke må smøle med sagerne; at man skal huske i begrundelsen for sine afgørelser at kommentere de synspunkter borgeren har fremsat; at sagsakterne ikke må befinde sig i et uoverskueligt rod; at en myndighed i et eller andet omfang skal informere om f.eks. nye regler af betydning for borgerne; etc.

En vis struktur er nødvendig hvis man skal danne sig et overblik over dette tilsyneladende virvar af regler og anvisninger. Navnlig to opdelinger kan bidrage til at sortere i de mange regler.

Den første sondring går mellem de normer der knytter sig til de eksisterende retsregler, og dem som ikke har forbindelse med retsreglerne. I forvaltnings-

lovens §§ 22-24 er der f.eks. regler om at man i et vist omfang skal begrunde forvaltningsafgørelser. Men uden for paragraffernes afgrænsede område er der situationer hvor det alligevel er god forvaltningsskik at give en begrundelse. Disse normer udgør altså en slags forlængelse af lovreglerne. Omvendt står f.eks. reglen om at tale og skrive høfligt til borgeren eller om at præsentere sig ved navn ikke i forbindelse med en forvaltningsretlig retsregel.

Den anden sondring drejer sig om hvorvidt en regel i den gode forvaltningsskik vedrører sagsbehandlingen i forhold til en bestemt borger, eller om den angår forvaltningens og de ansattes adfærd i bred almindelighed. De ovennævnte eksempler (udvidet begrundelsespligt, præsentation og høflig sprogbrug) knytter sig til den konkrete sagshåndtering. Omvendt er reglen om at man ikke må tage imod gaver eller andre økonomiske fordele, udtryk for en generel adfærdsnorm uden nødvendig tilknytning til konkret sagsbehandling.

Kombinerer man disse to sondringer, får man følgende fire kategorier:

God forvaltningsskik	i konkrete sager	som generel adfærd
i tilslutning til retsregler	gruppe A	gruppe B
uden tilknytning til retsregler	gruppe C	gruppe D

Hver enkelt af de fire grupper A-D fremstår med en vis ydre lighed og indre sammenhæng. Dermed skulle selve indholdet af den gode forvaltningsskik blive noget nemmere at overskue og forstå.

FORVALTNINGSSKIK SOM EN FORLÆNGELSE AF RETSREGLERNE

Som eksempel på *gruppe A* – god forvaltningsskik i forlængelse af retsregler og i forbindelse med en konkret sag – kan nævnes begrundelsespligt. Andre eksempler er partshøring og klagevejledning. Om begge dele findes der lovregler (først og fremmest forvaltningslovens §§ 19-21 og §§ 25-26). Men i visse situationer kan det følge af god forvaltningsskik at der skal partshøres eller gives klagevejledning også selv om det falder uden for de pågældende lovreglers område.

Hvis f.eks. en ansat hos en privat aktør bliver afskediget efter ønske fra den myndighed som har indgået aftale med den private aktør, så er det ikke en afskedigelsessag inden for det offentlige; og derfor gælder reglerne om partshøring i forvaltningslovens § 19 ikke. Men ikke desto mindre følger det af god forvaltningsskik at den ansatte alligevel bør partshøres i en sådan situation (Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, sag nr. 1-1). Her skal det også

oplyses hvilken afgørelse eller reaktion (om det f.eks. er afsked eller en advarsel) myndighederne har i tankerne, således at den pågældende kan tage det i betragtning i sit indlæg inden den endelige afgørelse træffes.

I *gruppe B* ser vi stadig på god forvaltningsskik i forlængelse af retsregler – nu ikke i forhold til en konkret sag, men som generel adfærdsnorm. Her kan man nævne forbuddet mod at modtage gaver. Dette forbud kan selvfølgelig ses som en forlængelse af reglerne om at det er strafbart at tage imod bestikkelse; men det er også beslægtet med retsreglerne om inhabilitet.

De lovfæstede regler om inhabilitet er ikke blot etableret for at forebygge usaglige, og dermed forkerte, afgørelser. De har også det videre sigte at bidrage til at der er tillid til forvaltningens uafhængighed af uvedkommende interesser, til dens upartiskhed. Inhabilitetsreglerne forlænges her af normerne i den gode forvaltningsskik om at man som offentligt ansat ikke må modtage gaver fra borgerne. Gjorde man det, ville det svække tilliden til forvaltningens upartiskhed og, i værste fald, også påvirke afgørelsernes saglighed.

FORVALTNINGSSKIK UDEN FORBINDELSE TIL RETSREGLER

Retningslinjer om sagsbehandlingstiden er et vigtigt eksempel på *gruppe C* – god forvaltningsskik i behandlingen af borgernes konkrete sager, men normalt uden tilknytning til eksisterende retsregler.

Om sagsbehandlingstiden er for lang, afhænger af forskellige omstændigheder, først og fremmest sagens karakter. Normalt er der derfor ikke bestemte frister for hvor lang tid behandlingen af en sag må vare. Men principperne om god forvaltningsskik indeholder andre former for generelle anvisninger om sagsbehandlingstiden. En sag bør således ikke henligge urørt i lang tid uden nogen form for ekspeditioner. Hvis sagens behandling trækker ud, skal borgeren have besked om det og om grunden samt så vidt muligt om hvornår sagen kan være færdig. Rykkere fra borgeren skal besvares.

Et andet eksempel i denne gruppe er reglerne om at adfærden over for borgeren skal være høflig og hensynsfuld. Det gælder også tonen og stilen i de breve myndighederne skriver til borgerne. Det er nedladende og i strid med god forvaltningsskik f.eks. at skrive: ”Således foranlediget skal man herved søge at gøre det forståeligt for Dem (...) uden i øvrigt at vurdere Deres juridiske lægmandsbetragtninger nærmere, bemærkes det (...)” (Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, s. 162). I øvrigt følger det af god forvaltningsskik at man ikke blot skal skrive høfligt og korrekt til borgerne, men at det også er forvalt-

ningens pligt at bestræbe sig på at skrive i et enkelt og forståeligt sprog, så vidt muligt tilpasset adressatens forudsætninger.

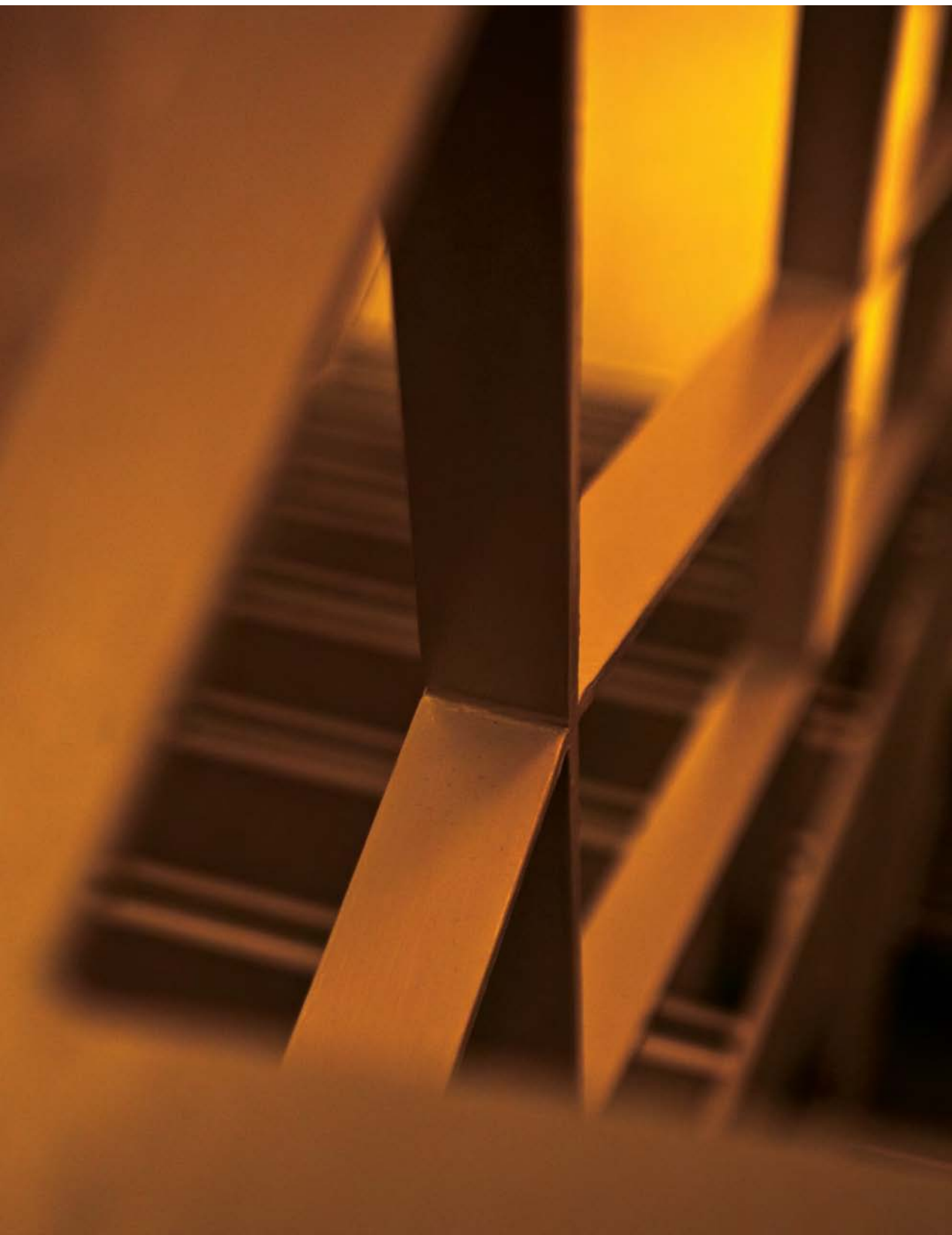
Gruppe D omfatter de generelle regler og retningslinjer som er uden tilknytning til retsregler og uden direkte forbindelse til behandlingen af borgernes konkrete sager. Her finder man bl.a. retningslinjerne for hvordan de enkelte forvaltninger bør indrette sig for at være tilgængelige for borgernes henvendelser. Rimelige åbningstider for personlige eller telefoniske henvendelser, hensigtsmæssige informationstavler eller anden tilsvarende oplysning, fysiske forhold der tilgodeser den eventuelt påkrævede diskretion, er eksempler. De nærmere krav afhænger selvsagt af arten af den enkelte forvaltnings virksomhed samt af det omfang hvori den umiddelbart betjener borgerne. Også nogle rent ordensmæssige normer hører til i denne gruppe, som f.eks. at dokumenterne i en sag skal holdes samlet eller i hvert fald være placeret i den rette sammenhæng og kunne findes frem, eller at myndighedernes journalføring skal være korrekt og udtømmende.

SKIK OG BRUG

Det kan diskuteres om betegnelsen ”god forvaltningsskik” er særligt dækkende. ”Skik” henviser sædvanligvis til noget man plejer at gøre og har gjort gennem længere tid, en slags kutymer – det der er ”skik og brug”.

Ser man på udviklingen af god forvaltningsskik, må man indrømme at i ikke helt få tilfælde er reglerne blevet introduceret som noget man *bør* gøre, ikke noget som forvaltningen allerede gør. Alligevel kan det nok forsvares at bruge udtrykket ”skik”. Der er jo ikke tale om et mystisk og fra ganske almindelige adfærdsnormer løsrevet fænomen. Tværtimod afspejler størsteparten af den gode forvaltningsskik den almindelige opfattelse af hvad der er anstændigt, høfligt og rimeligt i mellem menneskelig adfærd, tilsat almindelig sund fornuft og en vis portion ordenssans.

Ombudsmandens bestræbelser på at udvikle og håndhæve den gode forvaltningsskik består derfor i vidt omfang i at oversætte almindelig god opførsel til forvaltningens sagsbehandling og adfærd over for borgerne.

Jens Møller
Direktør

EMBEDETS ALMINDELIGE FORHOLD

Ombudsmanden har iværksat 2 initiativer som skal medvirke til at forbedre kvaliteten af institutionens arbejde: en brugerundersøgelse og et evalueringspanel. Tanken bag begge initiativer er at den løbende udvikling af kvaliteten i ombudsmandsinstitutionens virksomhed i højere grad skal ske i dialog med omverdenen.

Ombudsmandens retsopfattelse i markante sager omtales jævnligt i offentligheden og er til tider også genstand for politisk og akademisk debat. Det bagvedliggende daglige arbejde i form af klagesagsbehandlingen, inspektionsvirksomheden mv. påkalder sig imidlertid ikke samme opmærksomhed. Desuden er institutionens egen sagsbehandling i modsætning til en række andre offentlige institutioners ikke undergivet udefrakommende tilsyn og kontrol. Disse ting taler for en øget grad af brugerinddragelse i udviklingen af kvaliteten i institutionens virksomhed. Hertil kommer at en række kvalitetsforbedrende initiativer i forbindelse med institutionens sprog- og designprojekt i særlig grad har brugerhensyn for øje. Brugerundersøgelsen skal derfor også ses som led i opfølgingen på dette projekt.

Brugerundersøgelsen har til formål at give et mere nuanceret billede af hvordan embedets brugere opfatter ombudsmandens virksomhed. Undersøgelsen består af 5 delundersøgelser: klagesagsbehandlingen som den opleves af borgerne, klagesagsbehandlingen som den opleves af myndighederne, inspektionsvirksomheden, hjemmesiden og de elektroniske nyhedsbreve. Undersøgelsen gennemføres af konsulentfirmaet Kalus (nu Meng Institute ApS), primært ved hjælp af spørgeskemaer som sendes til forskellige brugergrupper. Resultaterne af undersøgelserne samles af konsulentfirmaet i rapporter til ombudsmanden og bliver løbende videreformidlet til embedets medarbejdere.

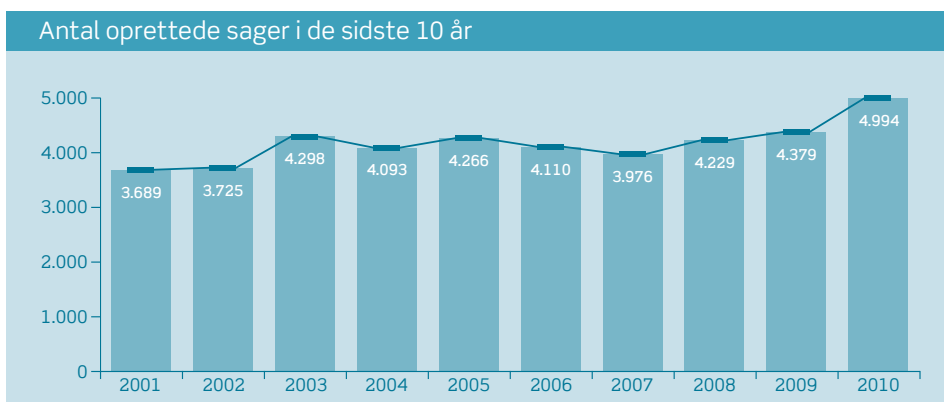
Kalus har i 2010 afsluttet brugerundersøgelserne om hjemmesiden og de elektroniske nyhedsbreve. De 2 undersøgelser belyser forskellige sider af ombudsmandens elektroniske kommunikation med omverdenen. De 3 andre undersøgelser drejer sig især om borgernes og myndighedernes oplevelse af sagsbe-

handlingen ved ombudsmandsembedet. Undersøgelsen af borgernes oplevelse af klagesagsbehandlingen blev afsluttet i 2011, og undersøgelsen af myndighedernes oplevelse af klagesagsbehandlingen forventes også at blive afsluttet i 2011. Undersøgelsen vedrørende inspektionsvirksomheden omfatter 5 institutioner hvor ombudsmanden har foretaget inspektioner. Vi regner med at denne undersøgelse er færdig i begyndelsen af 2012.

Evalueringspanelet blev nedsat af ombudsmanden i 2009 til at foretage en juridisk-faglig bedømmelse af embedets arbejde. Panelet består af 5 jurister med et indgående kendskab til forvaltningsret: lektor Pernille Boye Koch, Syddansk Universitet, byretspræsident Lisbeth Larsen, Retten i Glostrup, professor, dr.jur. Karsten Revsbech, Aarhus Universitet, professor, dr.jur. Steen Rønsholdt, Københavns Universitet, og advokat Anders Valentiner-Branth. Panelet gennemgår hvert år 10 sager afsluttet i det foregående år hvor ombudsmanden har afgivet en udtalelse. Halvdelen af sagerne udtages af panelets medlemmer; den anden halvdel udtages tilfældigt af embedet, men sådan at der sikres en vis indholdsmæssig spredning af sagerne. Panelet udarbejder et notat om sin evaluering af sagerne, og dette notat danner grundlag for et møde mellem ombudsmanden og panelet hvor de emner som panelet har taget op, diskuteres. Bag efter bliver resultatet af panelets arbejde formidlet videre til de ansatte hos ombudsmanden. I 2009 var det især det forvaltningsretlige afgørelsesbegreb som stod i centrum for drøftelserne, mens det i 2010 bl.a. var principperne om skøn under regel og anstaltsbetragtninger der blev drøftet.

Bilag C (side 63) indeholder en række statistiske oplysninger – her skal blot fremhæves nogle hovedtal:

Antallet af *nye* sager var i 2010 4.994 mod 4.379 i 2009. Til sammenligning har udviklingen i antallet af nye sager de seneste 10 år været følgende:

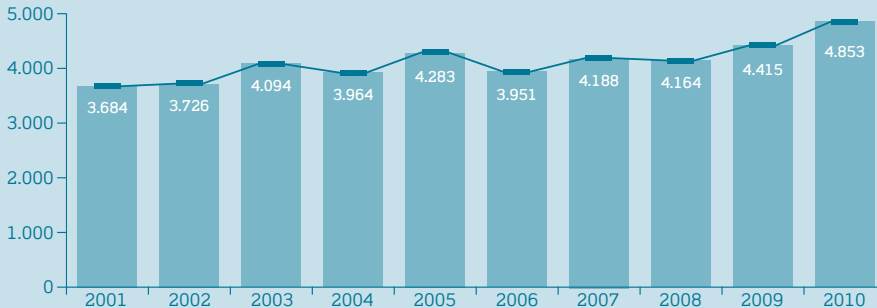

Tallet for sager der blev oprettet på baggrund af en klage, steg fra 4.156 i 2009 til 4.827 i 2010.

119 sager blev oprettet som følge af ombudsmandens mulighed for af egen drift at undersøge sager. 23 sager var inspektionssager, og 25 sager blev oprettet i relation til embedets opgaver i forbindelse med OPCAT (se Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, side 18). Der blev ikke iværksat egen drift-projekter i 2010.

Tallet for sager som blev *afsluttet* i 2010, var 4.853 mod 4.415 i 2009. (Hertil kommer 60 sager i forbindelse med et egen drift-projekt som blev afsluttet i april 2010). 875 (18,0 pct.) af de afsluttede sager blev realitetsbehandlet, det vil i udgangspunktet sige med en stillingtagen fra ombudsmanden. 3.978 (82,0 pct.) af de afsluttede sager blev afvist af forskellige grunde (se nærmere side 73).

Antal afsluttede sager i de sidste 10 år

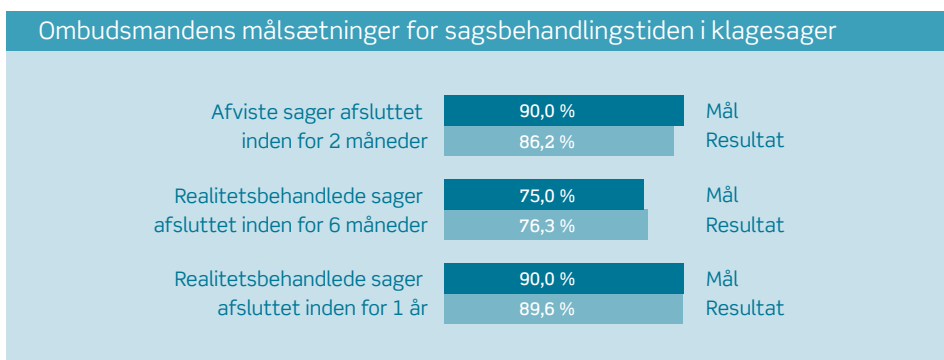
Normalt sendes der et første svar fra ombudsmanden til den der har klaget – også i sager der senere afvises – inden for 10 arbejdsdage efter modtagelsen af klagen. 41,4 pct. af de afviste klagesager blev afsluttet inden der var gået 10 kalenderdage. Den gennemsnitlige behandlingstid i sager der blev afvist, var 31,0 dage i 2010.

Den gennemsnitlige behandlingstid for realitetsbehandlede konkrete sager som blev afsluttet i beretningsåret, var 5,1 måned (154,9 dage).

Sagsbehandlingstiden ligger nogenlunde stabilt: For afviste sager er der tale om et mindre fald fra gennemsnitligt 36,1 dage i 2009 til 31,0 dage i 2010, og for de realitetsbehandlede sager et mindre fald fra gennemsnitligt 163,6 dage i 2009 til 154,9 dage i 2010. (Tallene kan ikke sammenlignes fuldt ud for de realitetsbehandlede sager da opgørelsen fra og med 2010 kun omfatter konkrete sager, men ikke inspektionssager eller sager i forbindelse med OPCAT).

Ombudsmanden har opstillet mål for den tilstræbte sagsbehandlingstid i *klagesagerne*, dels for de sager der afvises, dels for de sager der realitetsbehandles. Målet er at 90 pct. af de klagesager der afvises, bør være afsluttet inden for 2 måneder. 75 pct. af de klagesager der realitetsbehandles, bør være afsluttet inden for 6 måneder; efter 1 år skal 90 pct. af de klagesager der realitetsbehandles, være afsluttet.

Denne målsætning blev ikke nået helt på alle punkter i 2010: 86,2 pct. af de afviste klagesager blev afsluttet inden for 2 måneder (regnet som 60 dage) – målet var 90 pct. Derimod blev 76,3 pct. af de realitetsbehandlede klagesager afsluttet inden for et halvt år (regnet som 182 dage) – målet på 75 pct. blev dermed nået. 89,6 pct. af de realitetsbehandlede klagesager var afsluttet efter 1 år, og her var målet 90 pct.

Pr. 1. juni 2011 var der 178 konkrete sager som ikke var afsluttet 5 måneder efter at de var oprettet. Heraf afventede 120 ombudsmanden.

I én klagesag erklærede ombudsmanden sig inhabil. Folketingets Retsudvalg overdrog til landsdommer Hans Würtzen at behandle denne sag.

Ombudsmanden fik ikke overdraget sager som sætteombudsmand for Landstingets Ombudsmand eller for Lagtingets Ombudsmand i 2010.

Der blev i alt registreret 28.346 dokumenter i kalenderåret 2010 (breve til og fra embedet mv.). Det tilsvarende tal for 2009 var 24.781 dokumenter.

Den 1. maj 2011 var huset organiseret på følgende måde:

Almen Afdeling

- 1 afdelingschef
- 1 kommitteret
- 3 kontorchef
- 1 personalekonsulent
- 2 specialkonsulenter
- 1 it- og servicechef
- 1 informationskonsulent
- 1 kommunikationskonsulent
- 5 fuldmægtige
- 1 it-driftsmedarbejder
- 14 kontormedarbejdere
- 2 driftsmedarbejdere
- 5 husbetjente
- 3 studentermedhjælpere

1. kontor

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

2. kontor

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

Inspektionsafdeling (3. kontor)

- 1 inspektionschef
- 1 chefkonsulent
- 5 fuldmægtige
- 2 kontormedarbejdere
- 1 studentermedhjælper

Kommunekontor (4. kontor)

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 3 fuldmægtige
- 1 kontormedarbejder
- 2 studentermedhjælpere

5. kontor

- 1 kontorchef
- 1 specialkonsulent
- 4 fuldmægtige
- 1 ekstern konsulent (1/6)
- 1 kontormedarbejder
- 1 studentermedhjælper

Under afdelingen hører navnlig følgende arbejdsopgaver:

- Den årlige beretning
- Internationalt arbejde
- Egen drift-projekter
- Indsats mod tortur (OPCAT)
- Tilsyn med tvangsmæssig udsendelse af udlændinge
- Sager om medieaktindsigt
- Sager fra kontorerne (buffer)
- Embedets personale og økonomi
- Embedets administration, service og udvikling
- Hjemmeside og nyheder
- Embedets sprogpoltik

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Beskæftigelseslovgivningen
- Kontanthjælp mv.
- Sociale pensioner
- Sygedagpenge
- Lov om social service bortset fra hjælpeforanstaltninger over for børn og unge, sociale institutioner og biler til handicappede

Afdelingens inspektionsvirksomhed omfatter navnlig:

- Fængsler
- Arresthuse
- Sikrede institutioner
- Pensioner
- Detentioner
- Politiets venturum
- Psykiatriske afdelinger
- Sociale og socialpsykiatriske bosteder
- Ligebehandling af mennesker med handicap
- Døgninstitutioner for børn og unge

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Kommunalretlige spørgsmål
- Miljø- og planlovgivningen
- Naturbeskyttelse
- Byggeri og boliger
- Budget og økonomi
- Valg, personregistrering mv.
- Personalesager
- Biler til handicappede
- Trafik- og vejområdet
- Adoption
- Bidragssager
- Alderspension

Kontoret behandler navnlig sager om:

- Boligstøtte
- Arbejdsskader
- Foranstaltninger over for børn og unge
- Skatte- og afgiftssager
- Tilbagebetaling af sociale ydelser
- Valdsoffererstatning
- Uddannelse og uddannelsesstøtte
- Forskning
- Børnetilskud og børnefamilieydelse
- Sociale institutioner, bortset fra inspektionsrelevante sager

Afdelingen behandler også sager om:

- Patientklager (psykiatri)
- Psykiatriske afdelinger
- Fængselsforhold
- Forsvaret
- Straffesager og politi
- Domstolene
- Advokater
- Private retsforhold
- Justitsforhold i øvrigt
- Ligebehandling af mennesker med handicap

- Udlaendingsager
- Registre mv.
- Indfødsret
- Ydelser til arbejdsløshedsforsikrede
- Arveret/fonde
- Samværsager
- Person- og navneret
- Familieretlige sager, bortset fra sager om bidrag og adoption

Direktøren og afdelingschefen for Almen Afdeling varetager i nødvendigt omfang en vis andel af de opgaver som efter loven er henlagt til ombudsmanden. De kan inden for dette område efter delegation fra ombudsmanden varetage ombudsmandens funktioner, herunder afgive endelig udtalelse i en sag. Direktøren kan endvidere foretage inspektioner. I ombudsmandens fravær overtager direktøren – og i tilfælde af at også direktøren er fraværende, afdelingschefen – ombudsmandens opgaver når ombudsmanden træffer beslutning herom, jf. ombudsmandslovens § 27. Direktøren har det overordnede ansvar for ombudsmandsinstitutionens drift. I bilag A findes der flere oplysninger om organisation og personale.

Ombudsmanden selv og flere af medarbejderne ved embedet holder hvert år en række foredrag, dels af alment oplysende karakter, dels af mere faglig karakter, om ombudsmandens virksomhed. Medarbejderne, og i et vist omfang også ombudsmanden selv, underviser også på kurser om offentligretlige emner, ligesom nogle af medarbejderne også fungerer som undervisere og censorer på landets universiteter.

Ombudsmandens og chefernes undervisningsaktiviteter kan man i øvrigt læse mere om i ombudsmandens årlige redegørelser på hjemmesiden www.ombudsmanden.dk.

Hvert år har embedet besøg af udenlandske gæster, ofte med meget forskellig baggrund. Fælles er dog ønsket om at vide mere om den danske ombudsmandsordning, dens historie og påvirkning internationalt. Der tilbydes altid en generel orientering.

Endvidere deltager embedet i internationalt samarbejde på forskellige niveauer, bl.a. gennem en samarbejdskontrakt med Udenrigsministeriet. Kontrakten åbner mulighed for at indgå samarbejdsprojekter med ombudsmandsinstitutioner – ofte i verdens mest fattige lande.

Der er også et tæt samarbejde med andre europæiske ombudsmænd, som regel formidlet gennem Den Europæiske Ombudsmand, og med ombudsmændene i de andre nordiske lande.

Kirsten Talevski
Kontorchef, 1. kontor

KLAGESAGER AFSLØRER SYSTEMFEJL

Kerneområdet for ombudsmandens virksomhed er behandlingen af klagesager fra borgerne. I 2010 modtog vi over 4.800 klagesager. De sager som vi bliver bedt om at se på, handler normalt om klagerens egne problemer. Men under vores behandling har vi også øje for om nogle af problemstillingerne er af mere generel karakter og måske dækker over systemfejl. Det vil sige at andre borgere kan opleve de samme problemer. Hvis det er tilfældet, er det en vigtig del af ombudsmandens arbejde at bruge henvendelsen fra borgeren som løftestang til mere generelt at forbedre sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning.

Tre sager fra det seneste par år er gode eksempler på hvordan konkrete klager kan afdække generelle problemer i det offentlige. Fælles for sagerne var at borgerne ikke fik svar fra myndighederne; sagerne gik i stå. Årsagerne var forskellige, men problemerne blev løst – også til gavn for andre borgere.

Alle 3 sager vedrørte udlændingemyndighederne, men det kunne lige så godt have været andre myndigheder.

KLAGESAGEN DER GIK I STÅ

Udlændingesservice afslog i december 2008 at lade en mand blive familiesammenført med sin kone fra Marokko. Udlændingesservice ville ikke godkende ægteskabet som gyldigt i Danmark og henviste til at hans kone ikke havde været personligt til stede under vielsen. Manden fandt begrundelsen helt urimelig og klagede til Integrationsministeriet i februar 2009. Sammen med klagen sendte han en oversættelse af vielsesattesten. Det fremgik af attestaten at både han og hans kone havde været til stede ved vielsen. Ministeriet gik ind i sagen og bad i marts 2009 Udlændingesservice om en udtalelse.

Nu opstod der det problem at Udlændingesservice ikke svarede på henvendelsen fra ministeriet, og Udlændingesservice svarede heller ikke på de efterfølgende

rykkere fra ministeriet. Sagen gik i stå. Da ministeriet ikke fik en udtalelse fra Udlændingesservice, kunne ministeriet heller ikke selv gå i gang med at undersøge sagen.

I september 2009 fik manden nok og klagede til ombudsmanden. Manden skrev at det var helt uacceptabelt at Integrationsministeriet ikke kunne få udtalelsen fra Udlændingesservice, og at det var uretfærdigt at han ikke kunne få sin sag behandlet. Vi kontaktede ministeriet, der fortalte os at ministeriet 5 gange havde rykket Udlændingesservice for udtalelsen uden at der var sket noget. Vi besluttede os for at gå ind i sagen og modtog en redegørelse både fra Udlændingesservice og fra ministeriet om forløbet.

Udlændingesservice erkendte at ministeriets anmodning om en udtalelse havde ligget ubesvaret i et halvt år. Udlændingesservice erkendte at forløbet i Udlændingesservice havde været aldeles uacceptabelt, og både Udlændingesservice og ministeriet beklagede det overordentlig meget. Herudover påtalte Udlændingesservice forløbet over for den ansvarlige medarbejder, og der blev sendt et undskyldende brev til manden. Udlændingesservice lovede i øvrigt ministeriet at se på mandens sag igen. Ministeriet sendte derfor sagen tilbage til Udlændingesservice og bad dem hastebehandle sagen. Senere udtalte ombudsmanden kritik over for både Udlændingesservice og ministeriet.

For mandens vedkommende var sagen hos ombudsmanden nu slut. Imidlertid var sagen med til mere fremadrettet at forbedre sagsgangene hos udlændingemyndighederne. Mandens sag gav nemlig anledning til at Udlændingesservice lovede bl.a. at sikre at fristerne for at afgive udtalelser til ministeriet for fremtiden ville blive overholdt, og Udlændingesservice bad om at ministeriet sendte eventuelle rykkere for udtalelser direkte til direktørstaben i Udlændingesservice.

Herudover blev der efter et møde mellem Udlændingesservice og ministeriet udarbejdet detaljerede fælles retningslinjer for håndteringen af bl.a. anmodninger fra ministeriet i konkrete klagesager. Retningslinjerne blev sat i kraft i begyndelsen af 2010.

EN HASTESAG SOM IKKE BLEV BEHANDLET

En somalisk mand klagede til ombudsmanden over at Udlændingesservice var alt for lang tid om at træffe afgørelse i hans kones sag om familiesammenføring. Vi sendte sagen til Integrationsministeriet som klageinstans. Ministeriet kritiserede sagsbehandlingen i Udlændingesservice og bad i marts 2009 Udlændingesservice om at hastebehandle sagen. I september 2009 skrev manden igen til ombudsmanden og fortalte at Udlændingesservice stadig ikke havde truffet

en afgørelse. Vi sendte endnu en gang sagen til Integrationsministeriet som klageinstans og denne gang som en klage over den yderligere tid der var gået i Udlændingesservice med behandlingen af sagen. I december 2009 kritiserede ministeriet igen sagsbehandlingstiden i Udlændingesservice, som samme måned gav hustruen den ønskede familiesammenføring.

For parrets vedkommende var sagen slut, men den fik efterfølgende afledt betydning for forvaltningskulturen i Integrationsministeriet. Da manden havde skrevet til ombudsmanden for anden gang, forklarede ministeriet os at sagen – efter ministeriets første kritik af Udlændingesservice – var afsluttet i ministeriet og lagt på arkiv. Sagen var ikke sat i erindring (dvs. den blev ikke automatisk taget frem igen), og ministeriet havde ikke foretaget nogen kontrol af om Udlændingesservice havde hastebehandlet sagen, sådan som ministeriet havde bedt om.

Vi skrev derfor til Integrationsministeriet og spurgte om der ikke blev fulgt op på sager hvor ministeriet har udtalt kritik af sagsbehandlingstiden i Udlændingesservice. Vi ville gerne vide om ministeriet ikke efter et stykke tid på eget initiativ fandt sagerne frem for at spørge til deres status i Udlændingesservice. Integrationsministeriet oplyste at der ikke var en formaliseret procedure for opfølgning, men ministeriet lovede at det ville tage spørgsmålet op med Udlændingesservice.

Med virkning fra april 2010 indførte ministeriet herefter en formaliseret procedure for opfølgning på sager hvor ministeriet har kritiseret sagsbehandlingen i Udlændingesservice, og som fortsat verserer i Udlændingesservice. I disse sager vil ministeriet bede Udlændingesservice inden for 2 måneder efter at ministeriet har udtalt kritik, om at oplyse status på sagen. Hvis sagen fortsat ikke er slut, vil ministeriet i hver enkelt sag vurdere om der er behov for igen at blive orienteret efter en ny, individuelt fastsat tidsfrist.

SPØRGSMÅL UDEN SVAR

Det sidste eksempel handler om en mand fra Aalborg der i juli 2008 for at hjælpe en vietnamesisk bekendt sendte et brev til Integrationsministeriet og stillede nogle spørgsmål om familiesammenføring. Kort tid efter fik han besked om at spørgsmålene var sendt videre til Udlændingesservice. Han fik imidlertid ikke svar fra Udlændingesservice, og han rykkede derfor Udlændingesservice – men forgæves. Herefter skrev manden igen til Integrationsministeriet, der reagerede ved at sende hans henvendelse videre til Udlændingesservice endnu en gang. Manden fik fortsat ikke svar på sine spørgsmål og klagede i september 2008 til ombudsmanden over de manglende svar.

Manden udtrykte det sådan at ”tavsheden er overdøvende larmende”.

Vi sendte i oktober 2008 mandens klage over Udlændingesservice til Integrationsministeriet som klagemyndighed og betragtede herefter sagen som afsluttet. I juni 2009 traf ministeriet afgørelse i sagen vedrørende Udlændingesservice og sendte ombudsmanden en kopi. Udlændingesservice havde beklaget den meget lange sagsbehandlingstid og hændelsesforløbet over for ministeriet. Ministeriet skrev til manden at det var enig i beklagelserne. Desuden beklagede ministeriet sin egen sagsbehandlingstid.

Selv om ministeriet nu havde afsluttet sin sagsbehandling over for manden, fandt ombudsmanden grund til at rejse en sag. Vi kunne se af afgørelsen at sagen stort set havde ligget stille i næsten 8 måneder. Da vi spurgte til dette forhold, svarede ministeriet at det var korrekt og beklageligt. Det skyldtes at sagen var hos en medarbejder der var blevet sygemeldt i en længere periode. Sagen var ikke blevet fundet under kontorets omfordeling af den pågældende medarbejders sager, men blev først fundet da medarbejderen genoptog arbejdet.

Ombudsmandens henvendelse gav anledning til at det pågældende kontor i ministeriet indskærpede og opstrammede de interne procedurer for hvordan langvarig sygdom hos en sagsbehandler skal håndteres i forhold til de sager som medarbejderen er ansvarlig for. Herved kan andre borgere for fremtiden undgå en lignende situation.

Som det fremgår af de 3 nævnte eksempler, kan konkrete sager afdække problemer af mere generel karakter.

Det er naturligvis vigtigt for ombudsmanden at hjælpe den enkelte borger med de konkrete problemer vedkommende har med den offentlige forvaltning. Men sagerne der havner på ombudsmandens bord, viser sig nogle gange at indeholde generelle problemer som – når de løses – er med til at forandre sagsbehandlingen i den offentlige forvaltning til det bedre. De forbedringer som ombudsmanden siden 1955 har bidraget til, er således sket i samspil med de mange borgere som gennem årene har skrevet til ham.

Bente Mundt
Kontorchef, 2. kontor

Karsten Loiborg
Kontorchef, 5. kontor

ANSTALTSFORHOLDET – EN VANSKELIG HJEMMEL

I de fleste tilfælde er en forvaltningsmyndigheds aktivitet i forhold til borgerne reguleret af skrevne regler, dvs. en lov vedtaget af Folketinget eller en bekendtgørelse (administrative regler som er udstedt med hjemmel i en lov). Men i nogle tilfælde kan en forvaltningsmyndighed regulere borgernes forhold med hjemmel i uskreven ret. Det retlige fundament er således ikke en regel i en lov eller en bekendtgørelse. Når en kommune f.eks. fastsætter regler om borgernes adgang til rådhuset i åbningstiden eller i øvrigt regulerer borgernes adgang til forskellige kommunale institutioner, sket det med hjemmel i uskreven ret.

I juridisk sprogbrug taler man om en ”anstaltsanordning” når en offentlig myndighed på ulovbestemt grundlag udsteder regler for en offentlig institution. ”Anstalt” er en gammeldags betegnelse for en institution der typisk beskæftiger sig med pasning, behandling, frihedsberøvelse eller uddannelse af borgere, eller som i øvrigt stiller offentlige tilbud til rådighed for borgerne – altså dag- og døgninstitutioner, fængsler, sygehuse, plejehjem, skoler og videregående uddannelsesinstitutioner, biblioteker, museer osv. Og ”anordning” er den juridiske betegnelse for generelle regler som regulerer borgernes forhold, og som er udstedt af en forvaltningsmyndighed.

Man kan så spørge hvad den retlige baggrund er for at anerkende ”anstaltsforholdet” som hjemmel. Kort sagt er situationen den at Folketinget på statens finanslov eller en kommunalbestyrelse på det kommunale budget har givet bevillinger til en institution som lovgivningen forudsætter eksistensen af. Her må forvaltningsmyndigheden kunne træffe de nødvendige beslutninger om institutionens drift så institutionen kan fungere i overensstemmelse med formålet. I kravet om nødvendighed ligger også at der skal være et rimeligt forhold mellem mål og midler – det såkaldte proportionalitetsprincip skal overholdes.

Denne ulovbestemte regulering kan både ske ved at der indføres generelle regler, og ved at der træffes konkrete beslutninger i forhold til enkelte borgere. Det

har domstolene flere gange slået fast. F.eks. kunne et bibliotek forbyde borgerne at tage hunde med ind på biblioteket (Ugeskrift for Retsvæsen 1988.731/2Ø), og et AMU-center kunne bortvise en elev for overtrædelse af centrets ordensregler (Ugeskrift for Retsvæsen 2001.83H). I begge tilfælde var reguleringen af borgernes forhold sket med hjemmel i anstaltsforholdet.

Det vanskelige er imidlertid *hvad* anstaltsforholdet giver hjemmel til. For det første skal reguleringen være båret af saglige hensyn, og den må ikke gå videre end nødvendigt af hensyn til institutionens formål og virksomhed. For det andet gælder også her almindelige forvaltningsretlige grundsætninger, herunder om proportionalitet og om at forskelsbehandling skal være sagligt begrundet. Og for det tredje kan borgernes friheds- og menneskerettigheder, først og fremmest i Grundloven og Den Europæiske Menneskerettighedskonvention (EMRK), medføre nogle væsentlige begrænsninger i hvordan man ud fra anstaltsforholdet kan regulere borgernes forhold.

Hertil kommer at en række væsentlige områder som historisk set har været reguleret af anstaltsanordninger, i dag er lovregulerede. Det gælder ikke mindst områder med vidtgående indgreb over for borgerne. Eksempelvis var frihedsberøvelse og anden tvang som fandt sted på psykiatriske institutioner, reguleret af en anstaltsanordning før sindssygeloven af 1938. I dag ville man vanskeligt kunne forestille sig at et sådant område ikke var lovreguleret.

Der er dog stadig en del områder som ikke er lovregulerede, og hvor myndighederne må regulere med hjemmel i anstaltsforholdet. Nogle nyere ombudsmandssager viser at netop de områder giver anledning til usikkerhed i rets anvendelsen hos myndighederne.

DET RIGTIGE OG FULDSTÆNDIGE HJEMMELSGRUNDLAG

Hvor der ikke er skrevne regler, er det væsentligt at myndighederne først gør sig klart hvilken uskreven retsregel der gælder, dernæst hvad det nærmere indhold af den uskrevne regel er, og endelig hvilke andre – skrevne såvel som uskrevne – regler der har betydning i sagen.

En kommune havde besluttet at begrænse den tid hvor en plejehjemsbeboer kunne få besøg (Folketingets Ombudsmands beretning for 2010, sag nr. 20-7). En del af den nærmeste familie måtte således kun komme på besøg en time dagligt på bestemte tidspunkter. Kommunen havde ikke gjort sig klart hvilke regler der gjaldt for besøgsbegrænsningen. I første omgang mente kommunen at have hjemmel i ”personalets arbejdsmiljø”. Det er imidlertid ikke en (uskreven) retsregel – men derimod nok et hensyn som i visse sammenhænge

kan være både lovligt og relevant. I anden omgang mente kommunen at hjemlen til besøgsbegrænsningen var ”kommunens arbejdsgiverkompetence”, dvs. kommunens ulovbestemte ret til som arbejdsgiver at lede og fordele arbejdet. Arbejdsgiverkompetencen kan dog kun udgøre et hjemmelsgrundlag over for kommunens ansatte, ikke over for borgerne. Det korrekte hjemmelsgrundlag for besøgsbegrænsningen var anstaltsforholdet. Kommunen havde heller ikke været opmærksom på at relationen mellem plejehjemsbeboeren og de nære familiemedlemmer var omfattet af Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8. Og ombudsmanden mente at det var tvivlsomt om den konkrete udformning af besøgsrestriktionen på alle punkter var i overensstemmelse med proportionalitetsprincippet i artikel 8.

REGULERING KAN VÆRE EN AFGØRELSE

Nogle af de konkrete beslutninger som træffes over for enkelte borgere med hjemmel i anstaltsforholdet, er afgørelser i forvaltningslovens forstand. Det medfører nogle krav til sagsbehandlingen, bl.a. høring af sagens parter og begrundelse af afgørelsen. Derfor er det væsentligt at myndighederne er opmærksomme på hvornår de er i gang med at behandle en afgørelsessag.

I den nævnte plejehjemssag var besøgsrestriktionerne utvivlsomt en afgørelse. Det havde kommunen imidlertid ikke gjort sig klart – med nogle ret uheldige konsekvenser. Grænsen mellem afgørelser og andre beslutninger med hjemmel i anstaltsforholdet kan også illustreres af 2 andre sager fra 2010. I den ene sag (Folketingets Ombudsmands beretning for 2010, sag nr. 20-2) havde en kommune besluttet at en borger ikke måtte kontakte familie- og arbejdsmarkedsforvaltningen telefonisk og kun måtte møde personligt op efter forudgående aftale. Forbuddet gjaldt kun når borgeren kontaktede kommunen som partsrepræsentant i sin ægtefælles sag. Ud fra en væsentlighedsvurdering anså ombudsmanden ikke denne beslutning for en afgørelse i forvaltningslovens forstand. Derimod var der tale om en afgørelse i en anden sag (Folketingets Ombudsmands beretning for 2010, sag nr. 20-3), hvor en borger havde fået forbud mod at møde personligt op på rådhuset i foreløbig 3 år. Borgeren havde dog fortsat mulighed for – via en kontaktperson – at kontakte kommunen telefonisk og skriftligt.

LOVREGULERING I STEDET FOR ULOVBESTEMTE REGLER?

Det er vores indtryk at kommunen i plejehjemssagen (Folketingets Ombudsmands beretning for 2010, sag nr. 20-7) ikke står alene med en usikkerhed om retsgrundlaget i sager om besøgsbegrænsning til pårørende til plejehjemsbeboere, og med usikkerhed om behandlingen af sådanne sager. Vi modtager ind-

imellem henvendelser fra kommuner og borgere i tilfælde hvor der er opstået en konflikt mellem et plejehjems personale eller ledelse og de pårørende, og hvor der overvejes eller allerede er rejst en sag om besøgsrestriktioner.

Ombudsmanden skrev derfor på baggrund af den konkrete sag til Socialministeriet. Formålet var at henlede ministeriets opmærksomhed på de udfordringer kommunerne står over for ved at skulle håndtere et ikke sjældent forekommende problem ved anvendelsen af et uskrevet og relativt ukendt hjemmelsgrundlag, som anstaltsforholdet er. Samtidig skal kommunerne inddrage Menneskerettighedskonventionens artikel 8. Endelig skal de inddrage forvaltningsloven og andre forvaltningsprocessuelle regler i forbindelse med behandlingen af sagen når beslutningen er en afgørelse i forvaltningslovens forstand.

Ombudsmanden henviste til at den sociale lovgivning gennem de senere år er blevet mere og mere detailreguleret på en række områder, og at der er omfattende vejledninger til de forskellige bestemmelser. Dette kan gøre det lettere for de myndigheder der skal anvende og håndhæve reglerne. Ombudsmanden spurgte Socialministeriet om der efter ministeriets opfattelse var behov for lovregulering af spørgsmålet om besøgsrestriktioner på plejehjem og andre lignende institutioner – dels regler om i hvilke situationer besøgsrestriktioner kan besluttes, dels regler om den procedure som skal følges når behovet for besøgsrestriktioner opstår. Ombudsmanden havde ikke nogen mening om hvad indholdet af sådanne skrevne regler i givet fald skulle være; han er som bekendt afskåret fra at beskæftige sig med lovgivningspolitiske spørgsmål (§ 7, stk. 1, i ombudsmandsloven). Han tænkte således alene på en teknisk ændring fra uskreven (og dermed i nogen grad ukendt og usikker) ret til skreven ret.

Henvendelsen blev taget positivt op af ministeriet, som nedsatte en arbejdsgruppe om spørgsmålet. I fortsættelse heraf annoncerede socialministeren i regeringens lovprogram for 2010/2011 at der i begyndelsen af 2011 ville blive fremsat et forslag til ændring af lov om social service (begrænsning af kommunernes adgang til at lave besøgsrestriktioner). Lovforslaget blev fremsat den 16. marts 2011 og vedtaget den 24. maj 2011 (lov nr. 627 af 14. juni 2011). Loven trådte i kraft den 1. juli 2011.

Lennart Frandsen
Inspektionschef, 3. kontor

DETENTIONER I GRØNLAND

- et langvarigt projekt

”Jeg går ud fra, at Justitsministeriet er enig i, at der ikke er nogen begrundelse for, at de forhold, der bydes befolkningen i Grønland på dette område, skal være ringere end de forhold, der bydes befolkningen i Danmark” (citater fra ombudsmandens brev af 23. oktober 1990 til Justitsministeriet; Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, side 97).

Folketingets Ombudsmands virksomhed består navnlig i behandlingen af enkelte klagesager. Der rejses også sager på ombudsmandens eget initiativ (inklusive egen drift-projekter), og der foretages inspektioner. De fleste af disse sager angår typisk nogle specifikke forhold, og de afsluttes normalt inden for en overskuelig tidsramme. Det forekommer imidlertid også at Folketingets Ombudsmand først opnår tilfredsstillende resultater efter en længere årrække. Det kan ske når ombudsmanden beskæftiger sig med større sagskomplekser.

Et eksempel på et langvarigt sagsforløb er Folketingets Ombudsmands arbejde med politiet og kriminalforsorgen i Grønland. Problemerne har navnlig været knyttet til de grønlandske detentioner. Der er tale om et mere end 20 år langt arbejde fra ombudsmandens side.

FOLKETINGETS OMBUDSMAND OG GRØNLAND

Danmarks Riges Grundlov gælder i fuldt omfang for Grønland som en del af rigsfællesskabet. Det betyder at love der er vedtaget af Folketinget, umiddelbart også gælder for Grønland medmindre det modsatte er bestemt i loven. Loven om Folketingets Ombudsmand gælder således også for Grønland. Folketingets Ombudsmand antages dog ikke at have kompetence over for myndigheder under det grønlandske selvstyre (tidligere det grønlandske hjemmestyre).

Politiet og kriminalforsorgen i Grønland er ikke selvstyremyndigheder og er derfor fuldt ud omfattet af ombudsmandens kompetence.

Siden 1989 har Folketingets Ombudsmand beskæftiget sig forholdsvis intensivt med forholdene for indsatte i institutioner i Grønland. Det vil navnlig sige de 5 anstalter for domfældte i Vest- og Sydgrønland og de i alt 14 detentioner, der er spredt placeret i hele Grønland. Arbejdet har navnlig bestået i inspektioner af anstalterne og detentionerne – herunder de bygningsmæssige forhold – og undersøgelser af vilkårene for de indsatte og af det gældende regelsæt mv. Nogle af problemerne har sammenhæng med de særlige geografiske, klimatiske og samfundsmæssige forhold i dette kæmpestore arktiske land. Arbejdet er nu i det væsentlige nået til vejs ende.

Det har i tilknytning til inspektionerne i Grønland været naturligt for Folketingets Ombudsmand også at undersøge forholdene for de indsatte i Grønlænderafdelingen i Anstalten ved Herstedvester og de grønlandske retspsykiatriske patienter på først Statshospitalet Oringe og senere Århus Universitetshospital, Risskov. Det er bl.a. sket ved en række inspektioner.

ET DØDSFALD I DETENTIONEN I QEQTARSUAQ (GODHAVN)

Skive Folkeblad skrev den 18. juli 1989 følgende om et dødsfald i detentionen i Qeqertarsuaq (Godhavn):

”Døde af varme i grønlandsk celle

Fængslerne bliver forhåbentlig bedre nu, siger Godthåbs politimester

En indsat døde i et grønlandsk fængsel – på grund af varme. Det afslørede overlæge (...) i går i TV-Avisen.

(...) fandt i sin egenskab af distriktscheflæge en mand død i en celle i Godhavn om morgenen den 1. juni. Manden var indsat på grund af husspektakler aftenen i forvejen og blev anbragt i en af arresthusets to meget små celler.

Obduktionen viste, at den indsatte var død af overophedning, hvilket bl.a. skyldes cellens ringe størrelse, men ikke mindst at termostaten ikke fungerede, og at ventilatoren var delvis overdækket. Da lægen fandt den døde, var manden dødsstiv og meget varm.

Undersøgelse

...

’Var der meget varmt i Godhavn på det tidspunkt?’

’De udendørs temperaturer kan på Grønland skifte temmelig meget og meget hurtigt,’ svarer politimesteren. ’Der var åbent for centralvarmen i fængslet, og dødsfaldet skyldes øjensynligt den svigtende termostat. Men det må en nærmere undersøgelse forsøge at opklare. Og det er op til de centrale myndigheder i København, hvad der skal foretages i den sag.’

'Du har formentlig besøgt mange grønlandske fængsler. Mener du, at deres standard er menneskeligt forsvarlig?'

'Jeg vil sige så meget, at jeg kunne ønske adskillige af fængslerne betydeligt bedre,' svarer politimester (...). 'Og forhåbentlig giver dødsfaldet i cellen i Godhavn nu anledning til, at standarden forbedres.'

Folketingets Ombudsmand iværksatte på baggrund af pressens omtale en egen drift-undersøgelse. Ombudsmanden anmodede i første omgang Justitsministeriet om underretning om resultatet af den undersøgelse som han gik ud fra at ministeriet ville iværksætte. Ret hurtigt udviklede sagen sig imidlertid til et omfattende sagskompleks med bl.a. 6 egentlige inspektionsrejser til Vest-, Syd- og Østgrønland i perioden 1991 til nu.

Med baggrund i sagen om dødsfaldet i detentionen i Qeqertarsuaq havde Rigspolitiets særlige bygningsagkyndige allerede i september måned 1989 gennemgået 9 detentioner på vestkysten. 4 af detentionerne blev i rapporten betegnet som "absolut utilfredsstillende".

Forholdene i detentionen i Qeqertarsuaq, der bestod af 2 celler i kælderen under politistationen, blev betegnet som dårlige "i alle henseender". Af den minutløse gennemgang fremgår det bl.a. at cellerne var ca. 3,35 m² store og uden vinduer, luftindtag eller anden form for ventilation, at borede ventilationshuller i væggene ud til gangen var dækket til, og at cellerne blev opvarmet med pladeradiatorer under de fastboltede træbrikse. Der var endvidere kun et tørkloset og ingen bademulighed i detentionen.

Det materiale som Folketingets Ombudsmand modtog, viste at den celle som manden døde i, havde et rumindhold på 6,7 m³ – hvilket er langt mindre end halvdelen af det mindste rumindhold i detentioner i Danmark.

Folketingets Ombudsmand udtalte efter sin gennemgang af oplysningerne om de grønlandske detentioner bl.a. følgende:

"Det er uden videre klart, at forholdene i de grønlandske detentioner – med nogle få undtagelser – er så ringe, at det må betegnes som uforsvarligt. Det gælder i henseende til varetagelsen af de indsatte sikkerhed, hvorved også de særlige forhold vedrørende overvågning m.v. kommer i betragtning (...). Det gælder endvidere i henseende til kravet om, at lokalerne skal være tålelige at opholde sig i. Jeg tænker her på lokalernes størrelse, lys og frisk-lufttilførsel, sanitære forhold og lignende.

Det forhold, at der undertiden opholder sig flere indsatte i det samme lokale, og det forhold, at der kan være tale om længerevarende ophold for varetægtsfængslede, skærper naturligvis kravene til lokalernes standard."¹

¹ Folketingets Ombudsmands beretning for 1990, side 90-101

Efter kortlægningen af standarden i detentionerne i Grønland blev der iværksat et omfattende byggeprogram. Bl.a. på grund af de klimatiske og geografiske forhold var der tale om en kompliceret og kostbar proces. Ombudsmanden fulgte processen, også for at sikre at alle 14 detentioner i nødvendigt omfang indgik i byggeprogrammet, der strakte sig over flere år.

Byggeprogrammet førte til at de tidligere meget kritisable forhold blev erstattet af detentioner af en standard som i det væsentlige svarer til detentionerne i Danmark.

Sideløbende med byggeprogrammet blev der foretaget inspektioner af anstalterne for domfældte i Grønland og de fleste af detentionerne. Ved inspektionerne blev der afdækket en lang række yderligere problemer, som alle løbende blev løst.

I stikordsform var der bl.a. tale om:

- selvmordsrisiko på grund af indretningen af celler
- alvorlige kuldeproblemer
- krænkelse af tavshedspligt
- manglende adgang til fri luft
- kritisable forhold for kvindelige indsatte
- meget mangelfulde rapportudarbejdelser
- placering af monitører (knyttet til tv-overvågningen) på offentligt tilgængelige steder
- utilstrækkelig afprøvning af brandalarm
- placering af køkkenvask og køkkenbord i samme lokale som toilet
- langvarige ophold i detentionsceller uden møbler, med tv-overvågning og fuld belysning 24 timer i døgnet (se nærmere nedenfor)
- beskæftigelse i anstalterne
- personalets private brug af tjenestebil og vaskemaskiner
- anvendelse af sikringscelle i kælder som almindelig celle for 2 indsatte
- anstaltsleders anvendelse af de indsattes fælleslokale som kontor og henvisning af de indsatte til lille kælderlokale
- problemer med sikkerhedsforanstaltninger (tv-overvågning, tilkaldeapparat, røgalarm mv.).

LANGVARIGE OPHOLD I DETENTIONER

Et særligt – og meget alvorligt – problem har været langvarige anbringelser af indsatte i detentionerne, især i tiden efter de bygningsmæssige ændringer.

Detentionerne er (primært) beregnet til berusere. Ved inspektionerne blev det imidlertid konstateret at detentionerne også blev anvendt til bl.a. tilbageholdte (varetægtsarrestanter) og domfældte (afsonere) – og det ofte i meget lang tid. Det skete i celler der kun var ”møbleret” med en vinylbetrukket madras på gulvet, og hvor der var konstant tv-overvågning og lys tændt 24 timer i døgnet.

Disse forhold gav anledning til at Folketingets Ombudsmand henstillede til Justitsministeriet og Politimesteren i Grønland at detentionerne – når de undtagelsesvis blev anvendt til andre end berusere – kun blev anvendt til kortvarige anbringelser, uden konstant tv-overvågning og belysning. Folketingets Ombudsmand henstillede også at cellerne så blev forsynet med et (sparsomt) møblement. Dette har herefter i hovedtræk været den gældende ordning siden 2006.

Under et besøg i Anstalten for domfældte i Kangerlussuaq i august måned 2007 oplyste en indsat at han havde opholdt sig i ca. 11 uger i en detentionscelle i strid med ordningen. Folketingets Ombudsmand iværksatte en nærmere undersøgelse, og i sit afsluttende brev af 22. september 2008 til bl.a. Justitsministeriet udtalte ombudsmanden²:

”Ophold i umøbleret detentionscelle i i alt 74 døgn

A var tilbageholdt i detentionen i (...) i tiden fra den 23. maj 2007 til den 3. august 2007, dvs. i 74 døgn. Detentionsrummet var ifølge A's oplysninger som jeg lægger til grund for min vurdering af sagen, i hele denne periode alene møbleret med en madras på gulvet.

...

Efter min opfattelse er dette forhold overordentligt kritisabelt. Jeg har ved min vurdering også lagt vægt på at der gennem en længere periode efter Folketingets Ombudsmands inspektioner i 2003 af et antal detentioner på Grønlands Vestkyst har været en meget omfattende brevvæksling med Politimesteren i Grønland, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Justitsministeriet om spørgsmålet om møblering af detentionsceller, ligesom der også har været afholdt møder med Politimesteren i Grønland og repræsentanter for Direktoratet for Kriminalforsorgen og Justitsministeriet om spørgsmålet. (...)

Adgang til fri luft

...

Politiet i (...) har i brevet af 26. november 2007 oplyst at A i perioden på 74 døgn blev ’udluftet’ i 8 tilfælde. Hertil kommer at A i to tilfælde har været på indkøbstur og i 3 tilfælde været på tandlægebesøg.

...

² Folketingets Ombudsmands beretning for 2008, side 720-721

Det kan (...) efter min opfattelse på det foreliggende grundlag med den fornødne sikkerhed lægges til grund at A i et meget stort antal af de dage han har opholdt sig i detentionen, ikke var i fri luft eller fik tilbud om at komme ud i fri luft. Efter min opfattelse er det overordentligt beklageligt.

Konstant tv-overvågning og lys i 74 døgn i træk

...

Jeg må lægge til grund at A når han har opholdt sig i detentionscellen, i 74 døgn i træk konstant har været tv-overvåget. Det har så vidt jeg har forstået, også betydet at lyset i cellen har været tændt i alle døgnets 24 timer.

...

Når der var tale om en sådan ekstraordinært langvarig anbringelse, havde politimesteren haft mulighed for at bestemme at der ikke skulle ske tv-overvågning, og at lyset kunne slukkes om natten.³

REGLER FOR ANBRINGELSE I DETENTIONER – ANDRE PROBLEMER

Politimesteren i Grønlands dagsbefaling for ”Frihedsberøvelse i arrester og detentioner m.v.” er nu – efter en langvarig brevveksling med bl.a. Folketingets Ombudsmand – med virkning fra den 1. marts 2011 ændret sådan at det sikres at der ikke længere opstår tilfælde af langvarige anbringelser i detentioner af ikke-berusere; og sådan at ikke-berusere ikke udsættes for konstant tv-overvågning og lys.

Sagskomplekset hos Folketingets Ombudsmand burde derfor kunne anses for afsluttet. Der er imidlertid fortsat nogle få problemer som Folketingets Ombudsmand har opmærksomheden henledt på, bl.a. følgende:

- Venterkøen i Grønland (for at udstå straf i en af anstalterne for domfældte) er – fortsat – meget stor på trods af myndighedernes mange bestræbelser på at imødegå problemet.
- Det har været nødvendigt for Folketingets Ombudsmand at sikre at indsatte i Grønlanderafdelingen i Anstalten ved Herstedvester fortsat har mulighed for at overnatte i detentionerne i forbindelse med de årlige – meget betydningsfulde – besøgsrejser til Grønland.

Der afholdes halvårslige møder mellem Justitsministeriet, Direktoratet for Kriminalforsorgen og Politimesteren i Grønland om bl.a. forholdene i detentionerne. Folketingets Ombudsmand følger fortsat situationen, bl.a. ved at modtage referat af møderne.

³ Folketingets Ombudsmand har i juni 2011 iværksat undersøgelse af et (muligvis lignende) tilfælde af langvarig anbringelse (mere end 3½ måned) i detentionen i Nuuk i 2008.

I forsommeren 2011 har Folketingets Ombudsmand foretaget opfølgende inspektioner af 2 anstalter for domfældte og af 3 detentioner og 1 pension på Grønlands vestkyst.

Ombudsmandens udtalelse fra 1990, jf. citatet som indleder denne artikel, har gennem alle årene været bærende for arbejdet med kriminalforsorgen i Grønland. Den daværende politimester i Grønlands ønske fra juli måned 1989 om at dødsfaldet i detentionen i Qeqertarsuaq ville give anledning til at standarden i navnlig detentionerne blev forbedret, må siges at være gået i opfyldelse.

Morten Engberg
Kontorchef, 4. kontor

NABOER SOM PARTER I BYGGESAGER

Ombudsmanden får tit klager fra borgere i byggesager, og en del af dem handler om at en kommune har givet ejeren af en ejendom lov til at starte et byggeri uden at naboerne er blevet inddraget i sagen. Hvis naboerne henvender sig til ombudsmanden, spørger de derfor ofte om det kan være lovligt at kommunen ikke har spurgt dem om deres mening om sagen. Og i nogle tilfælde skal kommunen sørge for at inddrage naboerne inden den træffer afgørelse i en byggesag.

NABOORIENTERING

Naboerne har krav på at blive hørt hvis byggeriet kræver dispensation fra byggelovgivningen eller planlovgivningen, herunder reglerne i bygningsreglementet eller i en eventuel lokalplan. I disse sager skal kommunen nemlig orientere naboerne om det påtænkte byggeri, sådan at de får mulighed for at komme med deres mening om byggeriet over for kommunen inden den tager stilling til om der skal gives en dispensation. Det fremgår af planlovens § 20 og byggelovens § 22. Men disse regler gælder ikke hvis byggeriet kan gennemføres uden dispensation fra byggelovgivningen og planlovgivningen. Hvis byggeriet ikke kræver en dispensation fra disse regler, er der altså ikke noget krav om at kommunen skal foretage naboorientering først. Der kan heller ikke kræves en naboorientering hvis kommunen skønner at dispensationen er af underordnet betydning for de pågældende naboer.

PARTSHØRING

I de sager hvor kommunen ikke har pligt til at foretage naboorientering, er det interessant om kommunen alligevel skal inddrage naboerne i sagen efter reglerne om partshøring. Disse regler, som fremgår af forvaltningslovens § 19, kan på mange måder minde om reglerne om naboorientering. At kommunen skal foretage partshøring, betyder nemlig at den skal gøre sagens parter bekendt

med oplysningerne i sagen og give dem lejlighed til at komme med en udtalelse over for kommunen før den træffer afgørelse i sagen.

Det kræver selvfølgelig at der skal træffes en afgørelse i sagen, men det skal der normalt også i byggesager, nemlig en afgørelse om at udstede en byggetilladelse. Men derudover skal der kun foretages partshøring af parterne i sagen. Så hvornår er en nabo part i en byggesag?

PART I SAGEN

En nabo kan kun gøre krav på at være part i en byggesag hvis byggeriet vil udsætte naboen for konkrete, væsentlige gener. Det er svært at sige hvor omfattende generne præcis skal være for at naboen har status som part i sagen. Det afgørende er hvilke forandringer det påtænkte byggeri konkret vil medføre for naboen. Hvis der f.eks. ikke hidtil har været nogen indbliksgener hos naboen, vil naboen sandsynligvis være part i en sag om et nyt byggeri som vil medføre betydelige indbliksgener. Men hvis naboen i forvejen er udsat for betydelige indbliksgener, vil naboen formentlig ikke være part i en sag om et nyt byggeri som vil medføre at indbliksgenerne bliver lidt større end før. Det er jo kun hvis det nye byggeri i sig selv vil medføre (yderligere) konkrete, væsentlige gener for naboen, at naboen er part i sagen.

DISPENSATION ER IKKE AFGØRENDE FOR PARTSSTATUS

I praksis er det nok ofte sådan at et byggeri som overholder alle regler med hensyn til afstand til naboskel og byggeriets højde mv., vil påføre naboejerne så begrænsede gener at de ikke kan betragtes som parter i byggesagen. Men det er ikke udelukket at en nabo har status som part i sagen selv om byggeriet ikke kræver en dispensation. Det kom frem i den sag som er omtalt i Folketingets Ombudsmands beretning for 2007, side 437. Sagen drejede sig dog i mindre grad om partshøring. Det var især en anden partsrettighed, nemlig retten til at klage over kommunens afgørelse, som var i fokus. Kommunen havde givet tilladelse til at der kunne opføres en ejendom med ferielejligheder på en grund hvor der ikke havde været byggeri før. Ejendommen skulle bygges i 2 etager på i alt 8,5 m i højden, og den ville komme til at ligge tæt på en feriebolig på naboejendommen.

Ejerne af ferieboligen klagede til statsamtet, men statsamtet ville ikke behandle sagen fordi de efter statsamtets mening ikke var parter i sagen. Statsamtet henviste bl.a. til at byggeriet ikke ville have krævet dispensation efter de tidligere gældende regler, så der var ikke grund til at antage at byggeriet var usædvanligt med hensyn til lysforhold og indbliksgener. Derfor ville lys- og indblikforhold

for ejerne af ferieboligen ikke blive påvirket væsentligt i forhold til hvad der kunne forventes i området. Området var i en byplanvedtægt (svarende til en lokalplan) udlagt til bl.a. hotelformål. Ombudsmanden mente derimod at ejerne af ferieboligen var parter i sagen. Han fremhævede at vurderingen af om lysforholdene var tilfredsstillende, og om der var væsentlige indbliksgener, måtte ske ud fra en objektiv vurdering af disse forhold uafhængigt af hvilke forventninger der måtte kunne være fra de omboendes side. Ombudsmanden lagde til grund at ejerne af ferieboligen fik indbliksgener som følge af byggeriet – ikke bare fra vinduer i 2. sals højde, men også fra en udvendig trappe med repos. På grund af den korte afstand mellem ejendommene måtte indbliksgenerne anses for så betragtelige at ejerne af ferieboligen var parter i sagen.

NÅR RESULTATET ER GIVET PÅ FORHÅND

Det er ikke kun manglende partsstatus som kan føre til at en kommune undlader at foretage partshøring af en nabo i en byggesag. Det kan også skyldes at kommunen mener at naboerne ikke har mulighed for at påvirke afgørelsen om byggetilladelse fordi bygherren har krav på at få en byggetilladelse.

Det spørgsmål er behandlet i sag nr. 2011 4-1, som findes på Folketingets Ombudsmands hjemmeside, www.ombudsmanden.dk. I denne sag mente kommunen at beboerne i en naboejendom ikke var parter i en sag om byggetilladelse fordi byggeriet ikke krævede dispensation. Derimod anerkendte statsforvaltningen som klageinstans at naboerne var parter i sagen, men alligevel mente statsforvaltningen ikke at de skulle have været partshørt. Det område som ejendommen lå i, var omfattet af en gammel byplanvedtægt. Kommunen vurderede at byggeriet overholdt byplanvedtægten, og mente derfor at den ikke kunne nægte at udstede en byggetilladelse. På den baggrund mente statsforvaltningen at betingelserne for at iværksætte partshøring efter forvaltningsloven ikke var opfyldt i forhold til byggelovens bestemmelser. I den forbindelse fremhævede statsforvaltningen at den ifølge byggeloven kun kunne behandle den del af sagen der vedrørte byggelovgivningen, herunder byggetilladelsen, men ikke spørgsmål der angik byplanvedtægten.

FORVALTNINGSLOVENS § 19

Vi måtte derfor hos ombudsmanden undersøge om kommunen og statsforvaltningen havde ret i at naboerne ikke havde krav på partshøring. Forvaltningslovens § 19 indeholder regler om hvornår en myndighed skal sende oplysninger i en sag til partshøring. Efter denne regel er det kun bestemte oplysninger om sagens faktiske omstændigheder som skal sendes til partshøring, og kun oplysninger der er til ugunst for den pågældende part, og som har væsentlig betyd-

ning for sagens afgørelse. Og hvis den pågældende part allerede er klar over at bestemte oplysninger indgår i myndighedens behandling af sagen, skal der heller ikke partshøres over disse oplysninger.

I sagen fastslog ombudsmanden at kommunen skulle have partshørt beboerne i naboejendommen inden den udstedte en byggetilladelse. I den forbindelse var det ikke afgørende at kommunen forventede at naboerne, hvis de var blevet partshørt, ville have lagt vægt på oplysninger om indbliksgenerne fra det nye byggeri. Kommunen havde peget på at spørgsmålet om indbliksgener skulle behandles efter reglerne i byplanvedtægten, som var overholdt, og det var ombudsmanden enig i. Men han fremhævede at kommunen burde have vurderet hvilke oplysninger i sagen der ville få væsentlig betydning for dens afgørelse om byggetilladelsen, og sørget for at partshøre over disse oplysninger. Derudover fremhævede ombudsmanden at det efter forvaltningslovens § 19 ikke var afgørende at statsforvaltningen havde oplyst at kommunen ikke kunne nægte at udstede byggetilladelsen. I øvrigt mente ombudsmanden at beboerne i naboejendommen ikke nødvendigvis ville have været uden muligheder for at påvirke kommunens beslutning hvis de var blevet partshørt; byggeloven og planloven indeholder nemlig nogle særlige regler som giver kommunen mulighed for at påvirke eller eventuelt helt forhindre byggeriet. Desuden pegede ombudsmanden på at det i retspraksis og ombudsmandspraksis er lagt til grund at en myndighed kan have pligt til at underrette en part i en sag når parten ikke ved at sagen er under behandling hos myndigheden.

BÅDE PARTSHØRING OG NABOORIENTERING

I denne sag skulle kommunen have partshørt naboerne, men den havde ikke pligt til at foretage naboorientering. Byggeriet krævede jo ikke dispensation fra byggelovgivningen eller planlovgivningen.

Men nogle gange skal kommunen både følge reglerne om partshøring og reglerne om naboorientering. Det kom frem i den sag som er gengivet i Folketingets Ombudsmands beretning for 1995, side 221. I sagen havde en kommune foretaget en naboorientering fordi bygherren havde søgt om dispensation fra en lokalplan. Ombudsmanden pegede dog i sin udtalelse på at naboorienteringen ikke syntes fuldt ud at opfylde forvaltningslovens krav til partshøring. Desuden var kommunens begrundelse ikke udformet i overensstemmelse med forvaltningslovens § 24. Ombudsmanden lagde altså til grund at forvaltningslovens krav til en partshøring skal opfyldes også selv om kommunen har foretaget naboorientering. Også de øvrige regler i forvaltningsloven skal følges, herunder reglerne om begrundelse. I sin udtalelse fremhævede ombudsmanden at spørgsmålet om partsstatus må afgøres ud fra forvaltningsrettens almindelige regler.

Man kan altså ikke gå ud fra at personer der efter planlovens § 20 skal orienteres om en dispensationsansøgning, generelt ikke er parter i sagen.

Disse sager viser at når en kommune behandler en byggesag hvor der er nabo-interesser på spil, skal den vurdere om naboerne skal høres, dels efter reglerne om naboorientering, dels efter reglerne om partshøring.

Erik Dorph Sørensen
Kontorchef, OPCAT-enheden

ILDDÅB FOR NY ENHED UNDER KLIMATOPMØDE

I dagene 7.-18. december 2009 afholdt FN klimatopmøde (COP15) i København. En lang række demonstrationer var anmeldt og godkendt af politiet. Nogle organisationer havde varslet at de måske ville benytte sig af ulovlige metoder ved demonstrationerne. Politiet havde på sin side sagt at det havde forbedret sig grundigt, og havde bl.a. oprettet midlertidige venterum – de såkaldte klimabure – på Retortvej i Valby. Endvidere havde Folketinget før konferencen ændret politilovens bestemmelser om præventive anholdelser så demonstranter nu kunne tilbageholdes i op til 12 timer, hvor grænsen tidligere var 6 timer.

Lørdag den 12. december 2009 løb den største demonstration af stablen med deltagelse af knap 100.000 mennesker. Det var en kold dag med temperaturer omkring frysepunktet. En gruppe på muligvis op til 300 personer begyndte at lave hærværk, slå butiksruder i stykker og affyre fyrværkeri. I deres forsøg på at undslippe politiet blandede de sig med den bageste del af den store demonstration. Kl. 15.26 tilbageholdt politiet lidt over 900 personer på Amagerbrogade. De tilbageholdte fik plastichåndjern på med armene på ryggen og blev anbragt tæt siddende i lange rækker på asfalten.

Fra Amagerbrogade skulle de tilbageholdte overføres med busser til klimaburene på Retortvej. Der var imidlertid ikke nok busser til at transportere alle til Valby. De sidste tilbageholdte blev først transporteret væk kl. 20.00 – efter ca. 4½ time på Amagerbrogade.

I løbet af de 4½ time fik mange ikke adgang til et toilet, men måtte blive siddende på asfalten. Der var ikke vand eller mad til de tilbageholdte og til trods for kulden heller ikke siddeunderlag. Enkelte personer fik dog vand af de politifolk der var på Amagerbrogade, og enkelte kom på toilettet i nærliggende pizzeriaer og lignende.

Der var ingen læger til stede, men ved 18-tiden – 2½ time efter de første tilbageholdelser – rekvirerede politiet læge og ambulance til en person der havde fået kramper. Personen blev løsladt efter behandlingen. Lægen påpegede over for politiet at det var for koldt at sidde på jorden, og at de tilbageholdte skulle væk fra jorden. Herefter gik politiet ture med nogle af de tilbageholdte.

De tilbageholdte fik først mulighed for at kontakte pårørende eller en advokat efter at de var kommet frem til klimaburene på Retortvej.

I løbet af de 4½ time på Amagerbrogade foretog politiet ikke registreringer eller afhøringer. Politiet lod dog i løbet af kort tid 200-300 personer gå da de åbenlyst ikke tilhørte den gruppe som politiet ønskede at tilbageholde.

Politiets aktion fik stor medieomtale – også internationalt. Folketingets Ombudsmand modtog i dagene efter en række klager fra borgere der var utilfredse med politiets fremgangsmåde. Ombudsmandens nye OPCAT-enhed valgte derfor at undersøge politiets generelle behandling af de tilbageholdte.

OPCAT – DEN NYE INSPEKTIONSENHED

Som noget nyt udfører ombudsmanden nu såkaldte OPCAT-inspektioner og -undersøgelser som bygger på et rent menneskeretligt grundlag. I modsætning til ombudsmandens almindelige inspektioner trækker OPCAT-enheden på lægefaglig ekspertise hos Rehabiliterings- og Forskningscentret for Torturofre (RCT) og henter ekspertviden om menneskerettigheder hos Institut for Menneskerettigheder (IMR). OPCAT-inspektionerne kan i modsætning til de almindelige inspektioner også foretages på private steder hvor folk kan være frihedsberøvede, f.eks. sociale bosteder. Inspektionerne og undersøgelserne skal have et fremadrettet sigte og resultere i anbefalinger til myndighederne om forbedringer. Ombudsmandsloven blev i sommeren 2009 ændret bl.a. med henblik på at give ombudsmanden de nødvendige kompetencer som OPCAT-myndighed.

OPCAT-inspektioner udføres af en særlig enhed hos ombudsmanden som består af 3 jurister og 1 kontomedarbejder, eller i alt 2½ årsværk. Enheden blev etableret i 2008 for at sikre at Danmark overholder FN's såkaldte OPCAT-protokol (Optional Protocol to the Convention against Torture), der blev ratificeret af Folketinget i 2004. OPCAT-protokollen pålægger de deltagende stater at etablere et system med regelmæssige besøg af uafhængige instanser på steder hvor folk er eller kan blive berøvet deres frihed. Formålet er at forebygge tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Hver af de deltagende stater er forpligtet til at etablere en eller flere nationale myndigheder til forebyggelse af tortur mv.

OPCAT-enheden har i samarbejde med RCT og IMR gennemført 9 inspektioner i 2009 og 20 inspektioner i 2010. Inspektionerne er blevet foretaget i detentioner, arresthuse, fængsler, lukkede psykiatriske afdelinger, bosteder for psykisk udviklingshæmmede og en enkelt af Kriminalforsorgens pensioner. Inspektionerne har været målrettet mod 4 områder: forholdet mellem indsatte/indlagte/beboere og ansatte, brugen af isolation, lægefaglige forhold og omfanget af magtanvendelse. I 2011 regner OPCAT-enheden med at gennemføre 40 inspektioner.

Det stod hurtigt klart at en undersøgelse af forholdene den 12. december 2009 var mere oplagt for OPCAT-enheden end for ombudsmandens afdeling for almindelige inspektioner. Det skyldtes bl.a. at flere hundrede af de tilbageholdte med det samme havde tilkendegivet at de ville have domstolene til at vurdere lovligheden af politiets tilbageholdelse af dem. Ombudsmanden går traditionelt ikke ind i sager hvor der er en særlig adgang til domstolsprøvelse, men med OPCAT-mandatet er der lagt op til at vurdere forholdene fremadrettet og komme med anbefalinger til myndighederne om mulige forbedringer uden hensyntagen til hvad domstolene i øvrigt måtte mene om lovligheden. Uanset om tilbageholdelserne var lovlige, skal politiet respektere menneskerettighederne ved tilbageholdelser.

Oplysninger i pressen og i henvendelserne fra borgerne om begivenhederne tydede desuden på at den behandling visse borgere havde været udsat for, kunne være sundhedsskadelig. Det talte for at der kunne være behov for at inddrage lægelig fagkundskab i undersøgelsen.

OPCAT-UNDERSØGELSEN

Tirsdag den 15. december 2009, 3 dage efter den store demonstration, skrev OPCAT-enheden til Københavns Politi for at få besvaret en række spørgsmål om klimaburene på Retortvej.

Samme dag ved 14.30-tiden tog OPCAT-enheden sammen med en læge fra RCT på uanmeldt inspektion af klimaburene, som var opstillet i en nedlagt produktionshal på Retortvej i Valby. Der var ingen personer i burene under inspektionen. 12 af burene havde plads til 8 personer, og de resterende 25 bure havde plads til 10 personer. Der var plads til at alle kunne ligge ned. Der var 18 toiletter, og ifølge politiet kom alle der havde behov for det, på toilettet inden for rimelig tid. Om muligheden for at komme på toilettet for de lidt over 900 tilbageholdte den 12. december 2009 oplyste politiet følgende: "I hvert fald gik det ikke galt for nogen, og ingen havde ventet mere end en time". I produktionshallen var der mange paller med vand i plasticflasker og store mængder måtter og tæpper. Hallen var i øvrigt meget godt opvarmet. Den 12. december

2009 havde alle ifølge politiet fået udleveret vand i plasticflasker efter ønske og en kyllingesandwich. Politiet havde udleveret sidde/liggemåtter til alle der ønskede det. Ud over burene og toiletterne var der en indskrivningsafdeling med ca. 10 skranke. Her fik alle udleveret en vejledning om deres rettigheder inden de blev lukket ind i burene. Vejledningen var på 5 forskellige sprog. Ved indskrivningen kunne alle få lov til at ringe til pårørende eller en advokat – enten fra deres egen telefon eller fra politiets. I produktionshallen var der også en separat, afskærmet sygeafdeling, som var lægebemandet den 12. december 2009 og i øvrigt efter behov. Denne dag havde politiet desuden sørget for at Den Sociale Døgnvagt var til stede for at tage sig af eventuelle børn.

De lidt over 900 personer der den 12. december 2009 blev kørt fra Amagerbrogade til klimaburene, kunne ikke være i burene, som kun havde plads til ca. 350 personer. Ifølge politiet blev ca. 600 personer registreret siddende i busserne og herefter løsladt uden at have været indsat i burene. Løsladelserne skete løbende, og de løsladte blev kørt til nærliggende S-togs-stationer.

I sit svar på OPCAT-enhedens skriftlige spørgsmål om venterummene bekræftede politiet efterfølgende det som var kommet frem under inspektionen. Politiet gav endvidere OPCAT-enheden en lang række oplysninger der skulle bruges til at undersøge politiets håndtering af de tilbageholdte.

Fredag den 18. december 2009 bad OPCAT-enheden Københavns Politi om at besvare en række spørgsmål om politiets håndtering af de frihedsberøvede i forbindelse med demonstrationerne under klimatopmødet, især den største demonstration på Amagerbrogade.

Politiet bekræftede i svaret bl.a. at 600-700 personer havde måttet vente mere end en time på Amagerbrogade, at politiet ikke havde sørget for vand, mad eller siddeunderlag, og at politiet først da en person fik kramper – efter ca. 2½ time siddende på Amagerbrogade – rekvirerede læge og ambulance til den tilbageholdte. Desuden bekræftede politiet at det var korrekt at de tilbageholdte – bortset fra nogle få undtagelser – ikke havde kunnet få adgang til et toilet.

Politiets oplysninger blev inddraget i undersøgelsen sammen med den samlede redegørelse som Rigspolitiet i februar 2010 afgav til Folketingets Retsudvalg.

NYE RETNINGSLINJER FOR POLITIET

I juli 2010 var OPCAT-enhedens redegørelse færdig. Det blev konstateret at der i klimaburene var tilpas med varme, vand efter behov, mulighed for at komme på toilettet inden for rimelig tid, adgang til telefonisk kontakt med omverdenen og mad ved længere ventetid i burene. Endvidere var klimaburene

så store at alle kunne ligge ned på de udleverede måtter, og de tilbageholdte var blevet oplyst skriftligt om deres rettigheder. Konklusionen var derfor at hverken forholdene i politiets klimabure eller politiets procedurer i burene var krænken- de i forhold til de basale menneskerettigheder – så længe burene kun blev brugt til ophold af kortere varighed.

På baggrund af OPCAT-enhedens inspektion ændrede politiet dog procedurer- ne vedrørende lægebetjening så det fremover i forbindelse med tilbageholdelser bliver sikret – allerede ved registreringen – at de tilbageholdte som lider af en kronisk sygdom, har adgang til deres medicin.

Politiets tilbageholdelse af de mange personer på Amagerbrogade var derimod ikke acceptabel. OPCAT-enheden anbefalede på flere punkter at politiet ved lignende aktioner fremover skulle gå anderledes til værks end under COP15- demonstrationerne. OPCAT-enhedens fremadrettede forslag var:

- at tilbageholdte personer inden for rimelig tid kan få mulighed for at komme på toilettet
- at det bliver fast praksis at medbringe vand og siddeunderlag ved aktioner hvor det kan blive aktuelt at foretage masseanholdelser
- at der ved sådanne aktioner er sundhedsfaglig kompetence til stede så risi- koen for at de anholdte/tilbageholdte lider helbredsmæssig overlast, bliver mindst mulig
- at politiet ved sådanne aktioner foretager de fornødne afhøringer hurtigst muligt så tilbageholdelsen bliver kortest mulig.

Justitsministeriet svarede i slutningen af november 2010 at ministeriet kunne tilslutte sig alle OPCAT-enhedens anbefalinger, og at politiet ville indarbejde anbefalingerne i retningslinjerne for politiets indsats vedrørende store demon- strationer.

Københavns Byret afsagde den 16. december 2010 dom vedrørende 250 af de tilbageholdte personer. Retten fandt at frihedsberøvelsen ikke havde været lov- lig, og at forholdene for 178 personers vedkommende havde været i modstrid med artikel 3 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, der forbyder tortur og anden grusom, umenneskelig eller nedværdigende behandling eller straf. Dommen er anket af anklagemyndigheden, og sagen er endnu ikke af- gjort af landsretten.

BILAG A. PERSONALEFORHOLD

Den 1. maj 2011 var der ansat følgende medarbejdere (se også Folketingets Ombudsmands organisationsplan side 19 – hvor hver medarbejder tæller som én uanset arbejdstid):

Almen Afdeling

Afdelingschef Kaj Larsen
Kommitteret Jon Andersen
Kommunikationskonsulent Jacob Berner Moe
Kontorfuldmægtig Lisbeth Nielsen

Egen drift-projekter og indsats mod tortur

Kontorchef Erik Dorph Sørensen
Specialkonsulent Elizabeth Bøggild Nielsen
Fuldmægtig Klavs Kinnerup Hede
Fuldmægtig Rikke Ilona Ipsen
Overassistent Lone Gundersen

Personale, økonomi, medieaktindsigt og buffer

Kontorchef Lisbeth Adserballe
Fuldmægtig Hanne Marie Motzfeldt
Fuldmægtig Mette Vestentoft
Fuldmægtig Michael Gasbjerg Thuesen
Referent Julie Gjerrild Jensen
Kontorfuldmægtig Jannie Svendsen
Overassistent Marianne Jensen
Stud.jur. André Dybdal Pape
Stud.jur. Azad Taheri Abkenar

Internationale projekter, beretning og sprog

Kontorchef Jens Olsen
Specialkonsulent Christian Ougaard
Referent Eva Jørgensen

Administration, service og udvikling

It- og servicechef Christian Ørslykke Møller
It-driftsmedarbejder Seyit Ahmet Özkan
It-studentermedhjælper Ahmet Yildirim
Personalekonsulent Lisbeth Kongshaug
Informationskonsulent Karen Nedergaard
Overassistent Birgit Kehlet-Hansen
Serviceleder Jeanette Schultz
Driftsmedarbejder Bjarne Lenander
Driftsmedarbejder Niels Clemmensen
Husbetjent Annitta Lundahl
Husbetjent Dorthe Schmidt
Husbetjent Dorthe Sønderskov Rasmussen
Husbetjent Emad Farman Mahdi
Husbetjent Kirsten Morell
Kontorleder Lisbet Pedersen
Overassistent Harriet Lindegaard Hansen
Overassistent Merete Gerting Hansen
Overassistent Olga Bardenshtein
Overassistent Sten Nygaard
Overassistent Suzanne Sølberg

Under afdelingen hører navnlig følgende arbejdsopgaver:

- den årlige beretning
- internationalt arbejde
- egen drift-projekter
- indsats mod tortur (OPCAT)
- tilsyn med tvangsmæssig udsendelse af udlændinge
- sager om medieaktindsigt
- sager fra kontorerne (buffer)
- embedets personale og økonomi
- embedets administration, service og udvikling
- hjemmeside og nyheder
- embedets sprogpolitik

1. kontor

Kontorchef Kirsten Talevski
Specialkonsulent Susanne Veiga
Fuldmægtig Camilla Schroll
Fuldmægtig Janne Lundin Vadmand
Fuldmægtig Kirsten Broundal
Fuldmægtig Lykke Leth Nielsen
Overassistent Dorte Buttenschøn
Stud.jur. Maria Carlsson
Stud.jur. Sune Blohm

Kontoret behandler især sager om:

- selskabslovgivning
- fødevarer
- fiskeri
- landbrug
- patientklager
- lægemidler
- sundhedsvæsenet
- procesbevillinger
- udenrigsforhold
- kommunikation
- kirker
- kultur
- udlændingesager
- registre mv.
- indfødsret
- ydelser til arbejdsløshedsforsikrede
- arveret/fonde
- samværssager
- person- og navneret
- familieretlige sager, bortset fra sager om bidrag og adoption

2. kontor

Kontorchef Bente Mundt
 Specialkonsulent Mette Ravn Jacobsen
 Fuldmægtig Christina Ladefoged
 Fuldmægtig Hanne Nørgård
 Fuldmægtig Morten Bech Lorentzen
 Fuldmægtig Stine Marum
 Kontorfuldmægtig Lene Lunde Johansen
 Stud.jur. Kimmie Byriell Laage-Petersen
 Stud.jur. Stine Graaskov Jensen

Kontoret behandler især sager om:

- beskæftigelseslovgivningen
- kontanthjælp mv.
- sociale pensioner
- sygedagpenge
- lov om social service, bortset fra hjælpeforanstaltninger over for børn og unge, sociale institutioner og biler til handicappede

3. kontor (inspektionsafdelingen)

Inspektionschef Lennart Frandsen
 Chefkonsulent Pernille Helsted
 Fuldmægtig Ann Thagård Gregersen
 Fuldmægtig Christoffer Bruus
 Fuldmægtig Mai Vestergaard
 Fuldmægtig Peter Kersting
 Fuldmægtig Tina Andersen
 Overassistent Hanne Hartung
 Overassistent Jeanette Hansen
 Stud.jur. Andreas Reitzel

Afdelingen leder embedets inspektionsvirksomhed, der især omfatter inspektioner af:

- fængsler
- arresthuse
- sikrede institutioner
- pensioner
- detentioner
- politiets venterum
- psykiatriske afdelinger
- sociale og socialpsykiatriske bosteder
- ligebehandling af mennesker med handicap
- døgninstitutioner for børn og unge

Afdelingen behandler også sager om:

- patientklager (psykiatri)
- psykiatriske afdelinger
- fængselsforhold
- forsvaret
- straffesager og politi
- domstolene
- advokater
- private retsforhold
- justitsforhold i øvrigt
- ligebehandling af mennesker med handicap

4. kontor

Kontorchef Morten Engberg
 Specialkonsulent Ulla Frederiksen
 Fuldmægtig Dennis Sørensen
 Fuldmægtig Jytte Kruuse-Jensen
 Fuldmægtig Sofie Hedegaard Larsen
 Overassistent Gurli Søndergaard
 Stud.jur. Anne Malmgren-Hansen
 Stud.jur. Asma Sahebzadeh

Kontoret behandler især sager om:

- kommunalretlige spørgsmål
- miljø- og planlovgivningen
- naturbeskyttelse
- byggeri og boliger
- budget og økonomi
- valg, personregistrering mv.
- personalesager
- biler til handicappede
- trafik- og vejområdet
- adoption
- bidragssager
- alderspension

5. kontor

Kontorchef Karsten Loiborg
 Ekstern konsulent, professor, dr.jur. Jan Pedersen
 Specialkonsulent Vibeke Lundmark
 Fuldmægtig Jørgen Hejstvig-Larsen
 Fuldmægtig Kresten Gaub
 Fuldmægtig Lise Puggaard
 Fuldmægtig Marjanne Kalsbeek
 Overassistent Eva Lykke Sveistrup
 Stud.jur. Sofie Nordskov Nielsen

Kontoret behandler især sager om:

- boligstøtte
- arbejdsskader
- foranstaltninger over for børn og unge
- skatte- og afgiftssager
- tilbagebetaling af sociale ydelser
- voldsoffererstatning
- uddannelse og uddannelsesstøtte
- forskning
- børnetilskud og børnefamilieydelse
- sociale institutioner, bortset fra inspektionsrelevante sager

Adressen er:

Folketingets Ombudsmand
 Gammeltorv 22, 1457 København K
 Telefon: 33 13 25 12, telefax: 33 13 07 17
 E-mail: post@ombudsmanden.dk
 Institutionens hjemmeside findes på adressen:
www.ombudsmanden.dk

BILAG B: BUDGET 2010

Lønudgifter	
Egentlig løn	36.070.000
Studentermedhjælpere	183.000
Særlige feriefriidage	22.000
Lønbudgetreguleringskonto	2.444.000
Overarbejde	316.000
Pensionskassebidrag	3.192.000
Tjenestemandspensionsbidrag	1.052.000
ATP-bidrag	111.000
Refusion for barselsorlov m.m.	- 490.000
Lønudgifter i alt	42.900.000

Driftsudgifter	
Tilskud fra Udenrigsministeriet	- 800.000
Husleje	3.978.000
Leasing af kopimaskiner	246.000
Administrationens tjenesterejser	381.000
Repræsentation, bespisning mv.	165.000
Personalevefærd	106.000
Telefontilskud	17.000
Tilskud til spiseordning	219.000
It, centralt udstyr, netværk, programmel	1.210.000
It, klientudstyr	1.158.000
It, konsulentbistand	246.000
Decentral efteruddannelse	785.000
Oversættelser	378.000
Trykning af publikationer mv.	508.000
Kontorartikler	869.000
Møbler og andet inventar	1.181.000
Bøger og bladhold mv.	1.101.000
Rengøring, vask og renovation	245.000
Husbetjentbeklædning	7.000
Driftsudgifter i alt	12.000.000

Pensionsudgifter til tjenestemænd	
Bidrag til tjenestemandspension	- 1.000.000
Pensioner til fhv. tjenestemænd	500.000
Pensionsudgifter til tjenestemænd i alt	- 500.000

BUDGET I ALT	54.400.000
---------------------	-------------------

BILAG C. STATISTIK

I dette bilag findes en uddybende redegørelse for de centrale tal i forbindelse med embedets sagsbehandling.

Statistikbilaget her kan sammenholdes med det tilsvarende bilag i beretningen på vores hjemmeside, www.ombudsmanden.dk. Bilaget på hjemmesiden indeholder på visse punkter mere detaljerede oplysninger, navnlig en samlet og mere detaljeret udgave af tabel 1 og 3.

Ombudsmandens statistik skal afspejle nogle væsentlige karakteristika ved de sager der behandles, men skal også sige noget om udnyttelsen af de resurser der findes i huset. Fremstillingen er bygget op om nogle gennemgående skillelinjer. Først og fremmest indeholder statistikken og direktørens redegørelse på side 15 oplysninger om nye sager ved embedet og sager som huset har behandlet. Redegørelsen for de afsluttede sager vedrører sagerne der blev *afsluttet* i 2010 – uanset hvornår sagerne blev oprettet – mens redegørelsen for de nye sager handler om sager som blev *oprettet* i 2010 – uanset om sagerne blev afsluttet i 2010 eller først senere. De to tal er derfor ikke nødvendigvis sammenfaldende.

Desuden skelnes der mellem forskellige typer af sager: klagesager, inspektions-sager og sager som ombudsmanden rejser på eget initiativ (egen drift-sager), sager hvor klageren eller andre ønsker indsigt, sager i forbindelse med internationalt samarbejde mv. De forskellige sagstyper indgår i forskelligt omfang i statistikken. Redegørelsen for de afsluttede sager og oplysningerne i direktørens artikel om antallet af nye sager angår imidlertid kun de 3 første typer af sager.

Endelig skelnes der mellem sager hvor ombudsmanden forholder sig til det eller de rejste problemer i sagen – en såkaldt realitetsbehandling – og sager der afvises af forskellige grunde.

Realitetsbehandling finder i udgangspunktet sted på grundlag af en høring hvor myndighederne får lejlighed til at udtale sig over for ombudsmanden om klagens indhold, men ombudsmanden kan også i særlig klare tilfælde hvor der ikke udtales kritik eller gives henstilling, vælge at tage stilling til klagen uden forudgående høring.

Visse sager skal afvises – for tiden eller endeligt.

Ombudsmanden må for eksempel ikke behandle klager over forhold *der kan påklages til en anden forvaltningsmyndighed, før den anden forvaltningsmyndighed har truffet afgørelse* (ombudsmandslovens § 14). Klager der kommer til

ombudsmanden før eventuelle klagemuligheder er udtømt, kan derfor ikke behandles og skal afvises – i hvert fald for tiden indtil en klageinstans eventuelt har behandlet klagen.

Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 2, omfatter ombudsmandens virksomhed ikke domstolene. Derfor skal for eksempel klager over domstolene afvises, og her er afvisningen endelig.

Som omtalt i sidste års beretning har vi fra og med i år ændret strukturen i den statistiske redegørelse. Hensigten er at samle de forskellige tal og oplysninger under overskuelige temaer: Hvor mange sager oprettede embedet? Hvor mange sager afsluttede ombudsmanden? Hvor lang tid tog det at behandle sagerne? Disse temaer er skilt ud til særskilt behandling i direktørens artikel på side 15.

Her i bilag C behandles spørgsmålene: Hvad gjorde ombudsmanden ved de sager der blev afsluttet i 2010? Hvad handlede de om? Hvilke myndigheder var berørt? Vi håber med denne opbygning at gøre den statistiske redegørelse mere klar, men tallene og de underliggende forhold der redegøres for, er i hovedsagen uændrede i forhold til de tidligere beretninger fra embedet. Der er med andre ord ikke tale om at redegørelsens fokus eller substans er ændret – det er basalt set de samme oplysninger som videregives. Der forekommer dog visse justeringer i forhold til tidligere: For eksempel er de tidligere tabel 2, tabel 4 og figur 7 ikke længere med. Det samme gælder de tidligere afsnit om hvert enkelt ministerområde (se for eksempel Folketingets Ombudsmands beretning for 2009, side 65 til 85).

HVAD GJORDE VI VED SAGERNE?

Vi afsluttede 4.853 sager i 2010. 875 (18,0 pct.) af de afsluttede sager blev realitetsbehandlet, og 3.978 sager (82,0 pct.) blev afvist.

Realitetsbehandlede sager

Til kategorien af realitetsbehandlede sager hører, som nævnt i indledningen til dette bilag, sager hvor ombudsmanden gennemfører en undersøgelse med høring af den eller de relevante myndigheder og afslutter sagen med en udtalelse. Der kan være tale om klagesager, inspektioner og sager rejst på ombudsmandens eget initiativ.

Til kategorien regnes endvidere sager der undergives en såkaldt afkortet realitetsbehandling. Der kan være tale om klagesager hvor ombudsmanden efter sin gennemgang af oplysningerne i sagen vurderer at der ikke er udsigt til at en fuld realitetsbehandling af sagen vil kunne føre til kritik af myndighederne eller til at borgeren på anden vis kan hjælpes med udfaldet af sin sag. Sagerne afsluttes derfor som regel uden at der indhentes en udtalelse fra myndighederne. Typisk undersøger ombudsmanden klagen og sagen på samme måde som ved de fuldt gennemførte realitetsbehandlinger. Der kan også være tale om sager som ombudsmanden rejser på eget initiativ, og hvor han retter forespørgsler til myndighederne om bestemte forhold og på grundlag af myndighedernes svar vælger ikke at foretage sig mere i sagen.

Disse afkortede realitetssager er reguleret i ombudsmandslovens § 16, stk. 2, og § 17, stk. 1.

I 2010 blev 450 (51,4 pct.) af de realitetsbehandlede sager afsluttet efter en afkortet behandling som beskrevet.

Det sker at en myndighed genoptager behandlingen af en sag som følge af at ombudsmanden har bedt om en udtalelse. Sagen behandles i disse tilfælde igen hos myndighederne, og med henvisning til at sagen således ikke kan siges at være færdigbehandlet hos myndighederne, indstiller ombudsmanden som alt-overvejende hovedregel sin behandling af sagen. Det er ikke givet at myndighederne ændrer deres oprindelige afgørelse, men virkningen er i praksis den samme som hvis der var givet en henstilling til myndighederne om at genoverveje sagen.

I 2010 blev i alt 42 sager afsluttet på dette grundlag.

246 af de fuldt ud realitetsbehandlede sager gav ikke anledning til kritik og/eller henstilling i forhold til den pågældende myndighed.

137 af de realitetsbehandlede sager gav derimod anledning til kritik, henstilling eller begge dele i forhold til den pågældende myndighed.

Fordelingen på myndigheder af de realitetsbehandlede sager, herunder de 137 sager som gav anledning til kritik, henstilling mv., fremgår af tabel 1 på de følgende sider.

Tabel 1

Realitetsbehandlede sager, herunder sager med kritik/henstilling, fordelt på ministerområder og kommunale og regionale myndigheder¹

Tabel 1: Realitetsbehandlede sager i 2010

Myndighed mv.	Realitetsbehandlede sager i alt	Realitetsbehandlede sager med kritik, henstilling mv.
A. Ministerområde (statslige myndigheder)		
1. Beskæftigelsesministeriets område	50	2
2. Finansministeriets område	6	1
3. Forsvarsministeriets område	3	0
4. Indenrigs- og Sundhedsministeriets område	73	18
5. Justitsministeriets område	222	32
6. Kirkeministeriets område	3	1
7. Klima- og Energiministeriets område	2	2
8. Kulturministeriets område	12	4
9. Miljøministeriets område	36	3
10. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations område	75	3
11. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris område	8	1
12. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings område	7	1
13. Skatteministeriets område	29	0
14. Socialministeriets område	161	16
15. Statsministeriets område	4	0
16. Transportministeriets område	7	0
17. Udenrigsministeriets område	4	4
18. Undervisningsministeriets område	20	3
19. Økonomi- og Erhvervsministeriets område	9	1
Statslige myndigheder i alt	731	92

Tabel 1: Realitetsbehandlede sager i 2010

Myndighed mv.	Realitetsbehandlede sager i alt	Realitetsbehandlede sager med kritik, henstilling mv.
B. Kommunale og regionale myndigheder²		
Kommuner	126	38
Regioner	17	7
Kommunalt eller regionalt fællesskab	1	0
Kommunale og regionale myndigheder i alt	144	45
C. Total		
Statslige myndigheder i alt (A)	731	92
Kommunale og regionale myndigheder i alt (B)	144	45
Året i alt (A-B total)	875	137

- 1) Den statistiske registrering af de afsluttede sager i 2010 er foretaget i umiddelbar forlængelse af afslutningen af den enkelte sag. Tabel 1 (og tabel 3 nedenfor) er overordnet inddelt ud fra de ministerier der bestod ved årets udgang. Realitetsbehandlede sager vedrørende senere nedlagte eller omlagte myndigheder er på samme måde som hovedregel søgt placeret under det ministerområde hvor kompetencen i sagen lå ved årets udgang.
- 2) Sager vedrørende kommunale og amtskommunale myndigheder der blev nedlagt som følge af kommunalreformen, er fortsat placeret under disse myndigheder. Betegnelsen dækker altså både over de tidligere primærkommuner og de nuværende kommuner. Opgørelsen inkluderer i øvrigt ikke kommunale tvistnævn omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3.

Afviste sager

I alt blev 3.978 (82,0 pct.) af de afsluttede sager afvist uden at der blev foretaget en fuld eller afkortet realitetsbehandling af dem.

Der er flere grunde til at sager skal afvises af ombudsmanden, og kategorien ”afviste sager” dækker over flere situationer:

Hvis en klage indgives for sent, skal sagen afvises efter ombudsmandslovens § 13, stk. 3. I 2010 afviste ombudsmanden 144 sager af den grund.

Det sker at den der klager til ombudsmanden, ikke har brugt de klagemuligheder der var i forbindelse med sagens behandling hos de administrative myndigheder, og at de klagefrister der var, er sprunget. I sådanne tilfælde kan klagen ikke efterfølgende behandles af ombudsmanden. I 2010 afviste ombudsmanden 49 sager af denne art.

Ombudsmanden behandler ikke klager uden for sin kompetence. Efter ombudsmandslovens § 7, stk. 2, skal ombudsmanden afvise klager der vedrører domstolene og deres virksomhed. Ombudsmanden afviser også klager over forhold som det kan forventes at domstolene vil bedømme. I alt 147 sager blev i 2010 afvist af disse grunde. Uden for ombudsmandens kompetence falder også klager over Folketinget, herunder klager over lovgivningsspørgsmål (32 sager i alt). Det samme gælder klager vedrørende private retsforhold og klager over visse nævn selv om de i anden sammenhæng hører til den offentlige forvaltning (ombudsmandslovens § 7, stk. 3). 229 sager blev i 2010 afvist med henvisning til sådanne former for inkompetence.

I 2010 afviste ombudsmanden samlet 408 sager fordi klagerne lå uden for ombudsmandens kompetence.

1.902 klager blev afvist for tiden fordi borgerne selv stadig havde mulighed for at klage over forholdet inden for det administrative klagesystem mv. Ombudsmanden må som nævnt ikke gå ind i en sag før alle administrative klagemuligheder er udtømt (ombudsmandslovens § 14). I sådanne situationer oversender ombudsmanden enten sagen til myndighederne eller henviser den der har klaget, til selv at gøre brug af mulighederne for at klage mv. i det administrative system. Samtidig gør ombudsmanden vedkommende opmærksom på muligheden for eventuelt at vende tilbage når klagemulighederne er udnyttet, og der er truffet endelig afgørelse i sagen. I 1.287 (67,7 pct.) af de sager der blev afvist for tiden, oversendte ombudsmanden henvendelsen til myndighederne.

I de 1.902 tilfælde hvor ombudsmanden i 2010 afviste en sag for tiden, havde de personer der havde klaget, altså som altovervejende hovedregel mulighed for at vende tilbage til ombudsmanden hvis de fortsat var utilfredse med myndighedernes afgørelse og/eller behandling af sagen.

I visse situationer var klagen anonym og skulle som følge heraf afvises efter ombudsmandslovens § 13, stk. 2 (28 sager i 2010). I andre tilfælde viste det sig at der ikke var tale om en egentlig klage, men en forespørgsel eller blot materiale der var sendt til ombudsmandens orientering (453 sager). I atter andre tilfælde var det nødvendigt at bede klageren præcisere sin klage, og klageren vendte ikke tilbage, eller klageren trak sin klage tilbage (180 sager). Disse situationer har vi slået sammen her i den statistiske redegørelse (punkt 1.4 i tabel 2 på næste side). I 2010 havde vi 661 sådanne sager.

Efter ombudsmandslovens § 16, stk. 1, afgør ombudsmanden selv om en klage giver tilstrækkelig anledning til en egentlig undersøgelse af sagen.

Ombudsmandens beslutning om at en sag skal afvises, træffes efter en gennemgang af klagerens henvendelse og de bilag der måtte være sendt med, men der er intet til hinder for at ombudsmanden indhenter bilag fra myndighederne inden klageren svares og får en forklaring på hvorfor ombudsmanden har valgt ikke at indlede en undersøgelse.

I 2010 afviste ombudsmanden 814 sager med henvisning til ombudsmandslovens § 16, stk. 1.

Tabel 2 på næste side indeholder oplysninger om de registrerede afvisningsgrunde i alle sager og særskilt for kommunale og regionale sager.

Tabel 2
Sager afvist i 2010

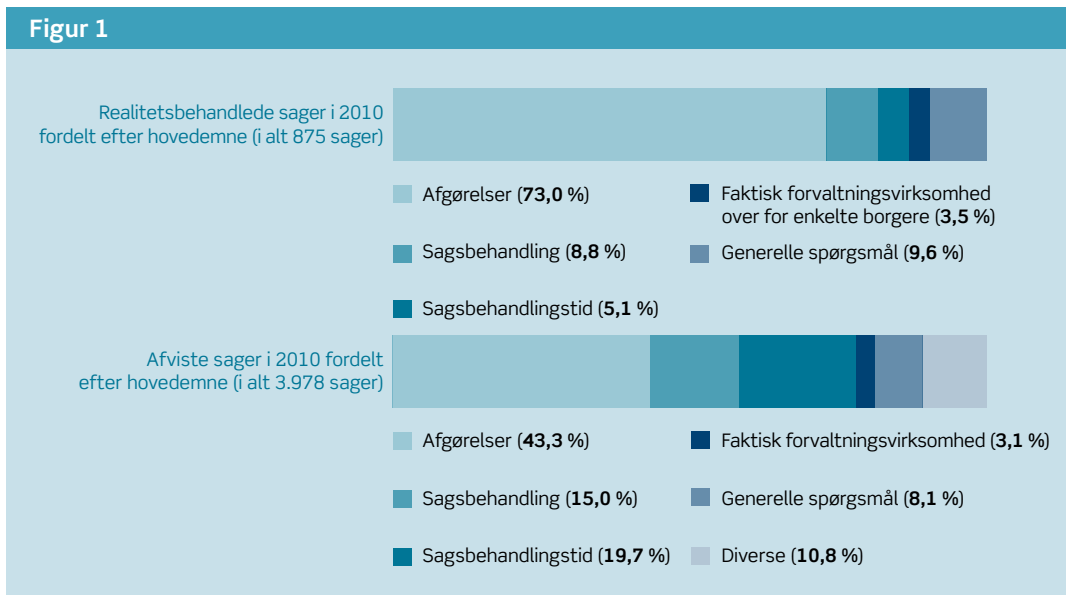
Tabel 2: Sager afvist i 2010

	Afviste sager i alt	Heraf kommunale og regionale sager
Afvisningsgrund		
1. Endelige afvisninger		
1. Klagen var indgivet for sent (ombudsmandslovens § 13, stk. 3)	144	36
2. De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt og kunne ikke længere udnyttes (ombudsmandslovens § 14)	49	23
3. Klagen angik forhold uden for ombudsmandens kompetence, f.eks. en domstol, dommere, Folketinget, lovgivningsspørgsmål eller private retsforhold	408	28
4. Forespørgsler mv. uden egentlig klage; klager som ikke blev præciseret, eller som blev tilbagekaldt; anonyme klager mv.	661	212
5. Andre henvendelser, herunder klager som ombudsmanden besluttede at afvise (ombudsmandslovens § 16, stk. 1)	814	262
Endelige afvisninger i alt	2.076	561
2. Foreløbige afvisninger		
De administrative muligheder for behandling af sagen var ikke udtømt mv. (ombudsmandslovens § 14)	1.902	831
Foreløbige afvisninger i alt	1.902	831
Total (1+2)	3.978	1.392

HVAD HANDLEDE SAGERNE OM?

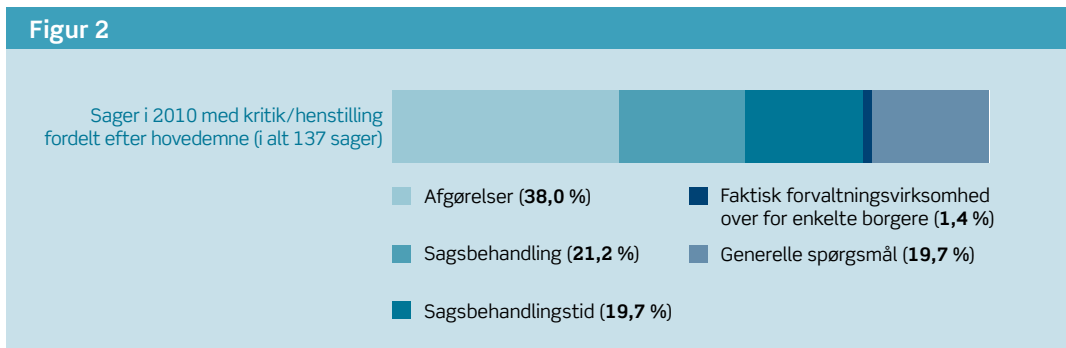
Hovedemnerne – dvs. hvad ombudsmandens reaktion i sagen især var rettet mod – i de 4.853 sager der blev afsluttet i 2010, fordelte sig på følgende vis inden for henholdsvis realitetsbehandlede sager (i alt 875) og afviste sager (i alt 3.978):

Figur 1

Til sammenligning ser fordelingen efter hovedemne sådan ud for de realitetssager hvor der blev givet kritik/henstilling (137 sager):

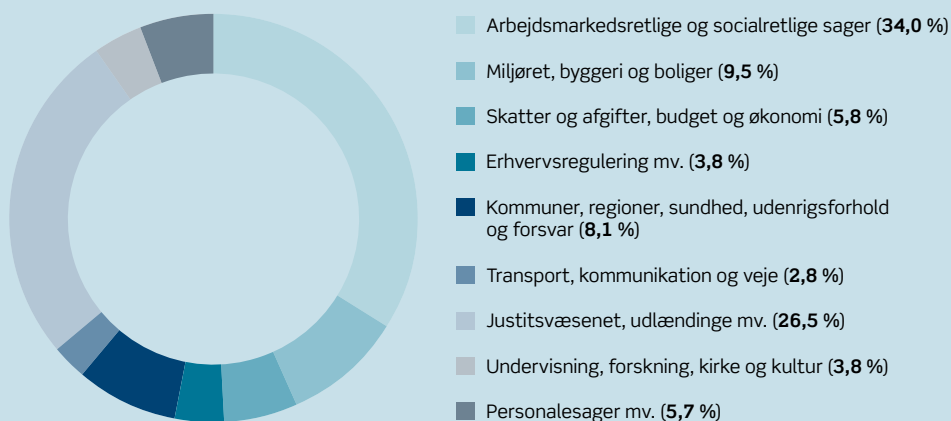
Figur 2

Ser man på hvilke forvaltningsområder de afsluttede sager lå inden for, ser tallene sådan ud:

Figur 3

Afsluttede sager i 2010 fordelt efter overordnet område (arkivkode) (i alt 4.853 sager)

Et egen drift-projekt om Ankenævnet for Uddannelsesstøttens praksis inden for udvalgte områder blev afsluttet i april 2010. Projektet blev iværksat i 2009 og omfattede 60 sager.

HVILKE MYNDIGHEDER MV. VAR BERØRT?

Tabel 3 på de følgende sider viser fordelingen af samtlige sager afsluttet i 2010 efter involverede myndigheder mv. På ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, findes en mere detaljeret oversigt.

Tabel 3
Berørte myndigheder mv.

Tabel 3: Berørte myndigheder mv.

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager
A. Ministerområde (statslige myndigheder)		
1. Beskæftigelsesministeriets område	241	191
2. Finansministeriets område	13	7
3. Forsvarsministeriets område	20	17
4. Indenrigs- og Sundhedsministeriets område	346	273
5. Justitsministeriets område	765	543
6. Kirkeministeriets område	13	10
7. Klima- og Energiministeriets område	15	13
8. Kulturministeriets område	53	41
9. Miljøministeriets område	117	81
10. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations område	247	172
11. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeris område	41	33
12. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udviklings område	62	55
13. Skatteministeriets område	238	209
14. Socialministeriets område	410	249
15. Statsministeriets område	17	13
16. Transportministeriets område	46	39
17. Udenrigsministeriets område	15	11
18. Undervisningsministeriets område	60	40
19. Økonomi- og Erhvervsministeriets område	45	36
Statslige myndigheder i alt	2.764	2.033
B. Kommunale og regionale myndigheder¹		
Kommuner	1.415	1.289
Regioner i alt	93	76
– Hovedstaden	30	22
– Midtjylland	23	21
– Nordjylland	4	4
– Sjælland	17	12
– Syddanmark	19	17
Tidligere amter	1	1
Kommunalt eller regionalt fællesskab	11	10
Særlige kommunale enheder	6	6
Kommunale og regionale myndigheder i alt	1.526	1.382

Tabel 3: Berørte myndigheder mv.

Myndighed mv.	Alle sager	Afviste sager
C. Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence		
DSB S-tog A/S	1	1
Metroselskabet I/S	2	2
I alt	3	3
D. Myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence, i alt		
Statslige myndigheder i alt (A)	2.764	2.033
Kommunale og regionale myndigheder i alt (B)	1.526	1.382
Andre myndigheder mv. omfattet af ombudsmandens kompetence (C)	3	3
I alt (A-C total)	4.293	3.418
E. Institutioner mv. uden for ombudsmandens kompetence		
1. Domstole mv. ²	86	86
2. Tvistnævn ³	30	30
3. Andre institutioner, selskaber, virksomheder og personer uden for ombudsmandens kompetence	229	229
I alt	345	345
F. Sager som ikke angik bestemte institutioner mv.		
	215	215
Året i alt (A-F total)	4.853	3.978

- 1) Sager vedrørende kommunale og amtskommunale myndigheder der blev nedlagt som følge af kommunalreformen, er fortsat placeret under disse myndigheder. Betegnelsen dækker altså både over de tidligere primærkommuner og de nuværende kommuner. Opgørelsen inkluderer ikke kommunale tvistnævn omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3. Sager vedrørende sådanne nævn er medtaget i tabel 3.E.2.
- 2) Jf. ombudsmandslovens § 7, stk. 2.
- 3) Organer omfattet af ombudsmandslovens § 7, stk. 3.

BILAG D. OVERSIGT OVER DE UDTAGNE SAGER MV. (CD-ROM)

SAGER AF ALMINDELIG INTERESSE OPTAGET I FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING FOR 2010

Sager der bliver udtaget til ombudsmandens årlige beretninger, bliver løbende lagt på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, og i ombudsmandens database i Retsinformation (www.retsinfo.dk).

Nedenstående sager fra 2010 findes desuden på cd-rommen bagest i beretningen:

1. Beskæftigelsesministeriet

- 1-1. Ombudsmanden kritiserede at Arbejdsdirektoratet i forbindelse med anmodning om aktindsigt slettede dokumenter som direktoratet mente var en anden myndigheds interne dokumenter.
(J.nr. 2009-2181-001)

2. Finansministeriet

Ingen sager fra Finansministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

3. Forsvarsministeriet

Ingen sager fra Forsvarsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

4. Indenrigs- og Sundhedsministeriet

- 4-1. Statsforvaltning afviste på grund af manglende kompetence spørgsmål om kommunes notatpligt i forbindelse med faktisk forvaltningsvirksomhed. Retsgrundsætning eller god forvaltningsskik?
(J.nr. 2008-3903-114)
- 4-2. Sundhedspersoner har pligt til at udlevere oplysninger om afdøde patienter til nærmeste pårørende.
(J.nr. 2006-3974-401)
- 4-3. En statsforvaltning henlagde ved en fejl en sag som Familiestyrelsen havde bestemt skulle genoptages. Ombudsmanden udtalte at fejlrejsningen var dybt beklagelig.
(J.nr. 2010-1653-6005)

- 4-4. Ombudsmanden kritiserede Patientklagenævnets mangeårige praksis hvor sygehuslæger ikke er ansvarlige for deres journaler hvis de f.eks. har benyttet en lægesekretær til at indføre diktater i journalen.
(J.nr. 2008-2276-420)

5. Justitsministeriet

Ingen sager fra Justitsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

6. Kirkeministeriet

- 6-1. Kirkeministeriet havde ikke tilstrækkeligt grundlag for at afskedige en sognepræst efter tjenestemandslovens § 43. Dels burde ministeriet have oplyst sagen bedre, dels var det tvivlsomt om der var gået "en årrække".
(J.nr. 2009-1699-813)

7. Klima- og Energiministeriet

Ingen sager fra Klima- og Energiministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

8. Kulturministeriet

Ingen sager fra Kulturministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

9. Miljøministeriet

- 9-1. Miljømyndighederne havde af hensyn til statens sikkerhed afslået aktindsigt i oplysninger om risikovirksomheder. Ombudsmanden mente at mange af oplysningerne ikke var

fortrolige, og at der derfor ikke kunne gives et generelt afslag på aktindsigt.
(J.nr. 2009-0872-101)

10. Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integration

Ingen sager fra Ministeriet for Flygtninge, Indvandrere og Integrations sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

11. Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri

11-1. En virksomhed var ikke part i en sag om en anden virksomheds markedsføring af et kranssekageprodukt.
(J.nr. 2009-2324-309)

12. Ministeriet for Videnskab, Teknologi og Udvikling

12-1. En ansøger hvis sag skal afgøres af et forskningsråd, har ret til indsigt i navnene på de medlemmer af rådet som forbehandler sagen.
(J.nr. 2008-3586-701)

13. Skatteministeriet

Ingen sager fra Skatteministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

14. Socialministeriet

14-1. En handicappet borger fik afslag på tilskud til udskiftning af et specialtilvirket udstødningsrør. Ombudsmanden var ikke enig med myndighederne i at der ikke var tale om en særlig indretning efter reglerne i bilbekendtgørelsen.
(J.nr. 2008-3563-055)

14-2. Vurdering af beviskravene for at et brev anses for at være kommet frem dagen efter afsendelse, og muligheden for at dispensere fra klagefristen.
(J.nr. 2008-3306-009)

14-3. Fortolkning af to bestemmelser i lov om social service vedrørende gratis behandling af børn og unge med nedsat fysisk eller psykisk funktionsevne.
(J.nr. 2009-0440-059)

15. Statsministeriet

Ingen sager fra Statsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

16. Transportministeriet

Ingen sager fra Transportministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

17. Udenrigsministeriet

17-1. Afslag på aktindsigt i CIA-arbejdsgruppens dokumenter mv. Selvstændig myndighed og hensynet til rigets udenrigspolitiske interesser.
(J.nr. 2009-0188-401, 2009-0318-401 og 2009-1264-401)

18. Undervisningsministeriet

18-1. Folkeskoler må ikke kræve at eleverne medbringer egen computer i undervisningen. Skolerne skal stille computere til rådighed for de elever der ikke ønsker at bruge deres egen computer.
(J.nr. 2009-4267-710)

18-2. Styrelsen for Statens Uddannelsesstøtte havde truffet en afgørelse om klipforbrug. Afgørelsen burde have indeholdt en klagevejledning selvom afgørelsen i det væsentlige byggede på støttemeddelelser fra tidligere år.
(J.nr. 2008-1216-730)

18-3. En friskole havde fået delvist afslag på aktindsigt i nogle interne dokumenter som Skolestyrelsen havde udarbejdet i forbindelse med tilsynsbesøg på skolen. Styrelsen havde imidlertid pligt til at udlevere visse yderligere oplysninger fra dokumenterne.
(J.nr. 2009-4506-701)

19. Økonomi- og Erhvervsministeriet

Ingen sager fra Økonomi- og Erhvervsministeriets sagsområde er optaget i beretningen for 2010.

20. Kommunale og regionale myndigheder

20-1. En ansats overgang fra et amt til en kommune i forbindelse med kommunalreformen skete som led i en succession. Forvaltningslovens og helbredsoplysningslovens regler om videregivelse af oplysninger fandt derfor ikke anvendelse.
(J.nr. 2008-4564-803)

20-2. Ombudsmanden vurderede at det ikke var en afgørelse at en kommune besluttede at afskære en borgers mulighed for at kontakte kommunen telefonisk om sin ægtefælles sag, og at han ikke måtte møde personligt op

- på rådhuset uden en forudgående aftale.
(J.nr. 2009-2756-009)
- 20-3. Beslutning om at begrænse en borgers mulighed for at møde personligt op på rådhus var en afgørelse. (Notatpligt, begrundelse, partshøring).
(J.nr. 2008-2963-009)
- 20-4. Ombudsmanden undersøgte af egen drift en række ansættelser i overborgmesterens sekretariat og kritiserede bl.a. Københavns Kommunes annoncering af stillingsopslagene, ansøgningsfristerne og forløbet omkring ansættelsessamtalerne.
(J.nr. 2010-0200-8102)
- 20-5. Kommunes manglende dokumentation for opkrævning af tilbagebetalingskrav eller vejledning om hvordan tilbagebetaling skulle ske, medførte at kommunen ikke kunne pålægge borgeren et rykkergebyr.
(J.nr. 2009-3939-009)
- 20-6. En kommune forbød lederne i kommunen at udtale sig imod planlagte besparelser, også når lederne udtalte sig som privatpersoner.
(J.nr. 2010-1682-8111)
- 20-7. Kommunes besøgsrestriktioner for pårørende til plejehjemsbeboer var en afgørelse. Kommunen havde hjemmel til at fastsætte restriktioner i anstaltsforholdet, men skulle have inddraget Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 8 i afvejningen.
(J.nr. 2008-2199-063)
- 20-8. Sagsbehandlingstid på over 5 år og 3 måneder i kommune var efter ombudsmandens opfattelse meget beklagelig.
(J.nr. 2010-0688-1002)
- 20-9. En klasselærer indgav en alvorlig underretning til en kommune om et barn og dets søskende. Kommunen reagerede for langsomt og utilstrækkeligt på baggrund af den alvorlige underretning.
(J.nr. 2010-0824-0007)
- 20-10. En kommune havde betalt regninger der ikke var omfattet af en tidligere truffet afgørelse om administration af en mands førtidspension. Derfor burde det sociale nævn ikke have afvist at behandle en klage fra to af mandens pårørende.
(J.nr. 2008-0569-009)
- 20-11. En bilist bad om aktindsigt i parkeringsvagnernes vejledning i udfærdigelse af parkeringsafgifter. Han fik delvist afslag, blandt andet af frygt for at bilisterne skulle spekulere i at overholde vejledningen og ikke færdselsloven.
(J.nr. 2009-4045-601)
- 20-12. Sagsbehandlingstid i sag om miljøgodkendelse.
(J.nr. 2009-4166-100)
- 20-13. Advarsel på utilstrækkeligt grundlag.
(J.nr. 2009-3401-812)
- 20-14. Kommunes pligt til at føre tilsyn med privat leverandør af fodindlæg og dermed til at reagere på borgers klage over leverandøren.
(J.nr. 2009-2657-051)

EGEN DRIFT-PROJEKT OPTAGET I FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING FOR 2010

Egen drift-projekter er generelle undersøgelser hvor ombudsmanden gennemgår et antal konkrete enkeltsager af samme type fra typisk en myndighed for at afdække eventuelle gennemgående eller enkeltstående mangler eller fejl.

Den afsluttende rapport offentliggøres på Folketingets Ombudsmands hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, og i ombudsmandens database i Retsinformation (www.retsinfo.dk). Rapporten medtages også på cd-rommen bagest i ombudsmandens beretning for det år projektet afsluttes.

I 2010 blev nedenstående egen drift-projekt afsluttet:

Undersøgelse af Ankenævnet for Uddannelsesstøttens praksis inden for udvalgte områder.

INSPEKTIONSSAGER OPTAGET I FOLKETINGETS OMBUDSMANDS BERETNING FOR 2010

Rapporter om ombudsmandens inspektioner bliver løbende lagt på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, og i ombudsmandens database i Retsinformation (www.retsinfo.dk).

Nedenstående inspektionsrapporter fra 2010 findes desuden på cd-rommen bagest i beretningen:

- A. Inspektion af Statsfængslet i Vridsløselille den 10.-12. november 2008
 - A.1. 1. opfølgingsrapport
- B. Inspektion af arrestafdelingen i Politigårdens Fængsel den 27. oktober 2009
 - B.1. 1. opfølgingsrapport
- C. Inspektion af Psykiatrisk Center København, Afdeling O, den 16. og 17. marts 2009
- D. Inspektion af Juvelhuset den 12. oktober 2010
- E. Inspektion af Ungdomsinstitutionen Egelys sikrede afdelinger den 12. december 2007
 - E.1. 1. opfølgingsrapport
- F. Inspektion af Børnecenter Himmerland den 22. marts 2010
 - F.1. Opfølgingsrapport (afsluttende)
- G. Inspektion af rådhuset i Aalborg Kommune (handicappedtilgængelighed) den 23. marts 2010
- H. Inspektion af Københavns Kommune den 9., 14. og 27. november 2006 (endelig rapport med opfølgning).

SUPPLERENDE OPLYSNINGER OM TIDLIGERE INSPEKTIONER

Inspektion af Statsfængslet Østjylland den 9. og 10. oktober 2007 (FOB 2008, s. 543 (A), og FOB 2009): 3. og 4. opfølgingsrapport

Inspektion af Sikringsafdelingen den 24. januar 2008 (FOB 2008, s. 609 (C), og FOB 2009): 3. og 4. opfølgingsrapport, afsluttende opfølgingsbrev

Inspektion af Arresthuset i Odense den 20. august 2007 (FOB 2009 (A)):
2. opfølgingsrapport og afsluttende opfølgingsbrev

Inspektion af Bo og Naboskab Sydlolland den 12. marts 2008 (FOB 2009 (C)):
2. opfølgingsrapport og afsluttende brev

Inspektion af Skole- Behandlingshjemmet Undløse den 25. september 2008 (FOB 2009 (D)): 1. opfølgingsrapport og 2. (afsluttende) opfølgingsrapport

FOLKETINGETS OMBUDSMANDS ARBEJDE I 2010 MED LIGEBEHANDLING AF MENNESKER MED HANDICAP

Ombudsmandens redegørelse om ligebehandling af mennesker med handicap findes på ombudsmandens hjemmeside, www.ombudsmanden.dk, og på cd-rommen bagest i den trykte beretning.